

“प्रयोगमैत्री संरचना, शिक्षा, पर्यटन र कृषि,समतामूलक बिकास इन्द्रसरोवरको समृद्धि”

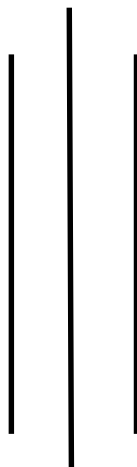

इन्द्रसरोवर गाउँपालिका

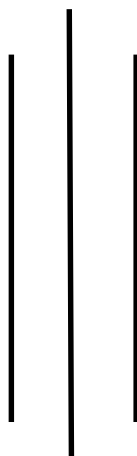
कुलेखानी, मकवानपुर

इन्द्रसरोवर गाउँपालिका अध्यक्ष श्री देवकृष्ण पुडासैनीज्यू द्वारा प्रस्तुत
आ.व.२०७९/०८० को नीति तथा कार्यक्रम

गाउँ सभा

१० असार, २०७९

सम्मानित सभाका सभाध्यक्ष ज्यू,

गाउँ सभाका सदस्य ज्यूहरू,

स्थानीय तहको स्थापना भए पछि पहिलो निर्वाचनबाट निर्वाचित भएका जनप्रतिनिधिहरूको कार्यकाल सम्पन्न भई सकेको छ र दोस्रो कार्यकालको निर्वाचन सम्पन्न भई निर्वाचित जनप्रतिनिधि मार्फत कार्य प्रारम्भ गरिसकेका छौं। पहिलो कार्यकालमा यस इन्द्रसरोवर गाउँपालिकाको विकासको आधार तयार गर्न महत्वपूर्ण भुमिका निर्वाह गर्नुहुने सम्पूर्ण निवर्तमान जनप्रतिनिधिहरू र हामीलाई निर्वाचित गर्नु हुने सम्पूर्ण इन्द्रसरोवर निवासीहरूमा हार्दिक धन्यवाद तथा आभार व्यक्त गर्दछु।

इन्द्रसरोवर गाउँपालिकाको गरिमामय दसौं तथा दोस्रो कार्यकालको पहिलो गाउँ सभामा आगामि आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा म असाध्यै हर्षित छु। साथै यस इन्द्रसरोवर गाउँपालिकाको गरिमामय सभामा सहभागी गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, सम्मानित गाउँ सभाका सभासदस्यहरू तथा सभामा उपस्थित सम्पूर्णमा न्यानो अभिवादन अर्पण गर्दै सम्पूर्ण महानुभावहरूलाई हार्दिक स्वागत गर्दछु।

संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको माध्यमद्वारा शान्ति, सुशासन, विकास र सम्वृद्धिको आकांक्षा पुरा गर्न संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको गठन भई पाँच वर्ष व्यतित भई सकेको छ। संघ प्रदेश र स्थानीय तहको विचमा सहकारीता, समन्वय, सहयोग र सह—अस्तित्वबाट सम्वृद्ध राष्ट्र निर्माण गर्नु हामी सबैको साझा दायित्व हो। उक्त दायित्व पुरा गर्नका लागि यस नीति तथा कार्यक्रमले एउटा ईट्टा थप्नेछ, भन्ने विश्वास लिएको छु।

नेपालको सार्वभौम सत्ता, स्वाधिनता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रिय हित र स्वाभिमान, लोकतन्त्र, लैङ्गिक समानता र सामाजिक न्याय लगायत आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक रुपान्तरणका लागि भएका विभिन्न आन्दोलनहरूमा अग्र पंक्तिमा रहेर योगदान गर्नु हुने सम्पूर्ण अग्रज विर पूर्खाहरू प्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दै यस अभियानमा आफ्नो अमूल्य जिवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहिदहरू प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु। विभिन्न आन्दोलनमा घाइते तथा अपाङ्गता भई कष्टकर जिवन बिताई रहनु हुने सहयोद्धाहरूको शिघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु।

आदरणीय सभाध्यक्ष महोदय,

संघिय व्यवस्था बमोजिम गठीत तीनै तहका सरकारको लक्ष्य तथा उद्देश्य सन्तुलित उत्पादन र न्यायोचित वितरण हो। सबै जाती, वर्ग, लिङ्ग, क्षेत्र र विभिन्न अवस्थामा रहेका समुदायका नागरिकहरूको जिवनमा आर्थिक, सामाजिक र साँस्कृतिक दृष्टिकोणबाट समेत स्पष्ट लाभको अनुभुत गर्ने गरी दिगो, सकारात्मक, गुणस्तरीय र समन्यायीक गुण सहितको परिवर्तन ल्याउन आवश्यक छ।

यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि एकात्मक केन्द्रीकृत शासन प्रणालीको तुलनामा संघीय शासन प्रणालीमा नै नागरिकलाई सरकारसंगको सहज पहुँच स्थापित हुने विश्वास लिएर नेपालको संविधानले संघीयता अवलम्बन गरेको छ। यसै सन्दर्भमा नागरिकका यीनै सवालहरू संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका सरकारका साझा गन्तव्य बन्नु पर्छ र बनाउनु पर्दछ। यसका लागि तीन बटै तहमा आ आफ्नो काम, कर्तव्य र अधिकारका क्षेत्रमा स्पष्टताका साथ आपसी समन्वय र सहकार्य गरी सम्वृद्धिको यात्रामा अगाडी बढ्न सबै पक्षसंग हार्दिक अपिल गर्दै यहाँहरूसंग निरन्तर हातेमालो गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दछु।

देशले लिएको राजनैतिक, आर्थिक, सामाजिक र भौतिक विकासका लक्ष्यहरूलाई पुरा गर्न नेपालको संविधान २०७२, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४, १५ औ. आवधिक योजना, संघीय सरकारका नीति तथा कार्यक्रम, प्रदेश सरकारका नीति तथा कार्यक्रम, दिगो विकासका लक्ष्यहरू, गाउँपालिकाका आवश्यकताहरू तथा इन्द्रसरोवर निवासी नागरिकका इच्छा चाहानाहरूलाई समेत यस नीति तथा कार्यक्रममा समावेश गर्ने प्रयास गरेको छु । आगामी आ.व.मा जनताले राखेको अपेक्षालाई सम्बोधन हुने गरी आर्थिक विकास, सामाजिक विकास, पूर्वाधार विकास, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन, संस्थागत विकास, लैंगिक समानता, सामाजिक न्याय र सुशासनको सम्बन्धमा हाम्रो आवश्यकता र क्षमतालाई समेत मध्यनजर गर्दै आगामी आ.व.२०७९/०८० को नीति तथा कार्यक्रम पेश गरेको छु ।

संघीयता कार्यान्वयनको जगमा हाम्रो गाउँपालिका विकासको प्रारम्भिक चरणमा छ । पूर्वाधार विकास हाम्रो पहिलो आवश्यकता भएको कारण घरघरमा खानेपानी, बाह्रै महिना चल्ने ग्रामिण सडक, मा.वि. सम्म निःशुल्क शिक्षा, गुणस्तरिय सर्वसुलभ स्वास्थ्य सेवा, वृहत सिंचाई, गुणस्तरीय विद्युतिकरण, सुरक्षित र उज्यालो बजारका लागि सौर्य वत्ति तथा सिसिटिभि जडान लगायत गाउँपालिका र वडा पालिका कार्यालयहरूको प्रशासनिक भवनहरूको निर्माण जस्ता विकासका पूर्वाधार तयार गर्न नै धेरै बजेट खर्च गर्नु पर्ने वाध्यता हामीसँग छ । यसका बावजुत पनि कृषि, पर्यटन, पशुपालन, व्यापार व्यवसाय तथा उद्योग प्रवर्द्धन लगायतका आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक एवं मनोसामाजिक समस्याका क्षेत्रमा योजनाबद्ध ढंगले नीतिहरू निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । महिला, बालबालिका, अपाङ्गता, जेष्ठ नागरिक, गरिव तथा पछाडि परेका वा पारिएका वर्गको सशक्तिकरणका लागि विशेष योजना बनाई लागु गरिनेछ ।

संघीयताको अवधारणा अनुरूप नेपालको संविधानले स्थानीय तहहरूलाई कार्यकारी, व्यवस्थापकीय र न्यायिक अधिकारहरू सुनिश्चित गरेको छ । जसले गर्दा स्थानीय तहहरू अन्य तहका सरकारहरूसँग सहकारिता, सह—अस्तित्व र समन्वयको सिद्धान्तका आधारमा सम्बन्ध कायम गरि व्यवस्थापकीय, कार्यकारी र न्यायिक अधिकारहरू प्रयोग गर्न सक्षम बनेका छन् । सशस्त्रद्वन्द्वको रूपान्तरण पश्चात संक्रमणकालिन व्यवस्थाको अन्त्य भई संघीयताको सफल कार्यान्वयनसँगै नागरिकले सबैभन्दा नजिकबाट देख्ने र भेट्ने सरकारको रूपमा स्थानीय सरकार रहेको छ ।

स्थानीय सरकारबाट प्रदान गरिने सेवा नै छिटो र प्रभावकारी हुन्छ भन्ने संघीयताको मूल मर्म अनुरूप नीति, नियम, ऐन कानून, योजना तथा बजेट तर्जुमा गरि यसको कार्यान्वयन स्थानीय स्तरमै प्रभावकारी ढंगले भइरहेका छन् । हामीले गाउँपालिकाको समग्र विकासमा आम नागरिकले महसुस गर्ने गरी उल्लेख्य सुधारका कामहरूको थालनी गरेका छौं र नागरिकलाई “गाउँ गाउँमा सिंहदरवार, घरघरमा स्थानीय सरकार” को अनुभूति दिन सफल भएका छौं । यसका बावजुत पनि गाउँपालिकाको समग्र विकासको लागि पालिका स्तरिय गौरवका आयोजनाहरूको संचालन, सम्पन्न भएका योजनाहरूको हस्तान्तरण र संस्थागत विकास तथा लक्षित समुदायको सामाजिक सुरक्षा, स्वरोजगार एवं जनजीविकाको सवालमा गर्नुपर्ने कार्यहरू अझै धेरै बाँकी रहेको अनुभूति गरिरहेका छौं ।

यसको उचित सम्बोधनका लागि चालु आ.व. ०७९/८० मा अझै तिव्र गतिमा आयोजनाहरू सम्पन्न गरी यो महत्वपूर्ण तथा ऐतिहासिक कार्यकाल सफल बनाउन एक कोशेहुंगा सावित हुने विश्वास लिएको छु । गाउँपालिकालाई अझै सबल र समृद्ध बनाउन हामीसँग उपलब्ध भएको सिमित श्रोत साधनको अधिकतम सदुपयोग गरी नयाँ जोश जाँगरका साथ समग्र विकास निर्माणमा दत्तचित्त भएर जिम्मेवारी निर्वाह गर्न सम्पूर्ण जनप्रतिनिधिहरू, कर्मचारीहरू लगायत सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूलाई हार्दिक अपील गर्दछु । साथै

इन्द्रसरोवर निवासी जनताको भावना र आवश्यकताको उच्च सम्मान गर्दै गाउँपालिकालाई सुन्दर, शान्त र समृद्ध बनाउने अभियानलाई दीर्घकालीन उद्देश्य राखी यस गाउँपालिकाको समग्र राजनैतिक, आर्थिक सामाजिक र सांस्कृतिक विकासमा अगाडी बढाउन हामी मन, वचन र कर्मले सधैं प्रतिवद्ध र कटिवद्ध बनेका छौं र बनिरहने छौं भन्नेमा एकमत छौं ।

आदरणीय सभाध्यक्ष महोदय

यस इन्द्रसरोवर गाउँपालिकाको विकासका लागि कृषिमा आधुनिकीकरण, व्यवसायीकरण र बजारीकरण गर्ने, पर्यटन प्रवर्द्धन, गुणस्तर सहितको प्राविधिक शिक्षा, स्वास्थ्य सेवामा पहुँच सहित सर्वसुलभ सेवा प्रवाह, समतामुलक समाज, दिगो प्रयोगमैत्री पूर्वाधार, जैविक विविधताको संरक्षण गर्दै समाजवाद उन्मुख अर्थतन्त्रको आधारशिला निर्माण गर्न “प्रयोगमैत्री संरचना, शिक्षा, पर्यटन र कृषि : समतामुलक विकास इन्द्रसरोवरको समृद्धि” नारालाई यस नीति तथा कार्यक्रमले साकार पार्न महत्वपूर्ण योगदान पुर्याउनेछ भन्ने विश्वास लिएको छु ।

आदरणीय सभाध्यक्ष महोदय,

आगामी आ.व. २०७९/८० को नीति तथा कार्यक्रमको प्रथमिकताका क्षेत्रहरु गरिमामय सभामा प्रस्तुत गर्दछु:

- क) कृषिको आधुनिकीकरण, व्यवसायीकरण र बजारीकरण
- ख) पर्यटन पूर्वाधार निर्माण तथा पर्यटन प्रवर्द्धन
- ग) गुणस्तरीय र दिगो पूर्वाधार विकास
- घ) प्राविधिक तथा गुणस्तरीय शिक्षा
- ङ) गुणस्तरीय तथा सर्वशुलभ स्वास्थ्य सेवा
- च) आर्थिक विकासको लागि रोजगारी सिर्जना
- छ) भ्रष्टाचार नियन्त्रण, सुशासन र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता
- ज) विभेद र असमानताको अन्त्य, समन्यायिक विकास र विकासको प्रतिफलको न्यायोचित वितरण
- झ) विपद व्यवस्थापन

आदरणीय सभाध्यक्ष महोदय

अब म क्षेत्रगत रूपमा नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दछु।

राजस्व सम्बन्धी नीति:-

- गाउँपालिकाको विकासको आवश्यकता पूरा गर्नका लागि आवश्यक पर्ने राजस्व संकलन गरी यस गाउँपालिकालाई आत्मनिर्भर बनाउन आन्तरिक राजस्वको दायरालाई वृद्धि गरिनेछ साथै राजस्वका थप क्षेत्रहरू पहिचान गरी राजस्व वृद्धिमा जोड दिइनेछ।
- गाउँपालिकाको राजस्वको अभिवृद्धि गर्न गाउँपालिकाबाट उपलब्ध गराइएका सेवा सुविधा बापत न्यूनतम सेवा शुल्क निर्धारण गरिनेछ।
- गाउँपालिकाभित्र रहेका सम्पूर्ण उद्योग तथा व्यवसायहरूलाई उत्पादन प्रणालीमा असर नपुग्ने गरी राजस्वको दायरा भित्र समेटिनेछ।
- राजस्व संकलन भार होइन समृद्धिको आधार भन्ने चेतना अभिवृद्धि गराई "स्वेच्छिक कर सहभागितामा अभिवृद्धि : सुशासन, विकास र समृद्धि" नारालाई आत्मसात गरिनेछ।
- सेवा शुल्क निर्धारण गर्दा सामाजिक न्यायका आधारमा उपेक्षित वर्गका लागि सहूलियत हुने गरि सेवा शुल्क निर्धारण गरिनेछ।
- असल करदाताहरूलाई प्रोत्साहन गर्दै कर संकलन कार्यका लागि सकारात्मक प्रतिस्पर्धाको वातावरण सिर्जना गरिनेछ।
- स्थानीय उद्योग तथा व्यवसाय प्रवर्द्धन र रोजगारी सिर्जनामा टेवा पुर्याउने कर नीति अवलम्बन गरिनेछ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका क्रसर उद्योग, ढुङ्गागिटी बालुवा लगायत ठुला उद्योगलाई दिगो, वातावरण मैत्री, वैज्ञानिक र व्यवस्थित बनाइनेछ।
- स्वास्थ्य, शिक्षा, कृषि, विपद् र विपन्न नागरिकहरूलाई गाउँपालिकाबाट गरिने सिफारिसमा शुल्क नलाग्ने व्यवस्था मिलाइने छ।
- राजस्व प्रशासनलाई अझ चुस्त र पारदर्शी बनाउन गाउँपालिका र सबै वडा कार्यालयहरूमा राजस्व प्रशासनका लागि सफ्टवेयर जडान गरी कम्प्युटर बिलिडको सुरुवात गरिनेछ। राजस्व प्रशासनमा काम गर्ने कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ।
- व्यवसायको पहिचान, दर्ता, अभिलेखीकरण र वर्गीकरण गरि व्यवसायलाई व्यवस्थित गर्न सफ्टवेयर प्रणालीमा आवद्ध गर्ने साथै वर्गीकरण र कारोवारको आधारमा व्यवसाय करको दर निर्धारण गरी राजस्व संकलन गरिनेछ।
- गाउँपालिकालाई प्राप्त राजस्वका अधिकारसँग सम्बन्धित व्यक्तिगत सम्पत्तिहरू, व्यापार व्यवसायहरू, सेवा सुविधाहरू आदिको अभिलेख तयार गरी अद्यावधिक गरिनेछ।
- गाउँपालिकाको राजस्व प्रशासनलाई थप प्रभावकारी बनाउन, राजस्व परामर्श समितिको सक्रियतामा समितिले नियमित राजस्व असुलीको अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
- चालु खर्चलाई निश्चित सिमामा राखी पूँजीगत खर्चमा अभिवृद्धि गरिनेछ।
- आम्दानी र खर्चलाई वर्गीकरण तथा लेखाकन गरी आन्तरीक नियन्त्रण प्रणाली र लेखा परिक्षण प्रणालीलाई सफ्टवेयर प्रणालीमा आवद्ध गरिनेछ।

- विभिन्न धार्मिक स्थल र पार्क तथा पर्यटकको गन्तव्य स्थल निर्माण गरी पर्यटन शुल्क मार्फत गाउँपालिकाको राजश्वको दायरा बढाइने छ ।
- एकीकृत सम्पत्ती कर लागू गर्न आवश्यक प्रबन्ध मिलाइनेछ साथै कर प्रशासनको समयानुकूल सुधार गरिनेछ ।
- नेपाल विद्युत प्राधिकरणले चर्चेको जग्गाको मालपोत लिनको लागि पहल गर्ने छ ।
- समय सापेक्ष अनुसार दरभाउ निर्धारण गरिने छ ।
- सार्वजनिक जग्गामा बनेको घर टहरालाई करको दायरामा ल्याइने छ ।

आदरणीय सभाक्ष्यक्ष महोदय,

आर्थिक बिकास सम्बन्धी नीति :

क) कृषि तथा पशु विकास सम्बन्धी नीति

- व्यवसाय दर्ता अभियान, कृषिमा आधुनिकीकरण र व्यवसायीकरण तथा लघु, घरेलु, साना, मझौला उद्यम,स्थानीयस्तरमा उत्पादन हुने फलफूल तथा तरकारी व्यवसायिक खेती प्रवर्द्धन गरिनुको साथै गाउँपालिकालाई तरकारीको जोन तथा पशुपालन पकेटको रुपमा बिकास गरिनेछ ।
- कृषकहरुलाई कृषि र पशुपालनका क्षेत्रमा व्यवसायीक बन्न प्रोत्साहन गरिनेछ । गोठ,खोर तथा मलखाँद सुधार कार्यलाई प्राथमिकता दिई रसादीको उत्पादन गर्दै विषादी र रासायनिक मललाई क्रमशः न्यूनीकरण साथै जैविक विषादीलाई प्रवर्द्धन गर्दै लगिने छ ।
- व्यवसायिक रुपमा पशुपालन गर्ने कृषकहरुलाई निःशुल्क रुपमा पशुको लागि कृत्रिम गर्भाधान प्रक्रियालाई व्यवस्थित गर्दै निरन्तरता दिईने छ ।
- गाउँपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका सहकारीहरु मार्फत एकीकृत कार्यक्रम सञ्चालन गर्न गराउन जोड दिइनेछ ।
- व्यवसायिक तथा स्वरोजगार हुन चाहने विशेष गरी कृषि तथा पशु पन्छी व्यवसायी तथा किसानहरुलाई स्थानीय सहकारीहरुबाट लिएको ऋणमा ऋण लिँदा तोकिएको उद्देश्य अनुसारको व्यवसाय गर्ने शर्त सहित गाउँपालिका बाट स्वीकृत कार्यविधि अनुसार अधिकतम रु.१० लाख र सानो तथा मझौला कृषि तथा पशु पन्छी व्यवसाय गर्न चाहने किसानलाई न्युनतम २ लाख सम्म ऋणमा ७०% सम्म ब्याज सहूलियत अनुदान आवश्यकता र औचित्यका आधारमा दिने नीतिलाई निरन्तरता दिईनेछ । साथै स्वःलगानीमा कृषि तथा पशु व्यवसाय गर्ने किसानलाई प्रोत्साहित गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- कृषि उत्पादकत्वमा वृद्धि गरी कृषिमै आत्मनिर्भर हुनेगरी कृषिको उत्पादनमा दोब्बर बनाउने,उत्पादित कृषि सामग्रीहरुको प्रशोधन र भण्डारण तथा बजारीकरणको सुनिश्चिता बनाउने लक्ष्यका साथ कृषिलाई आधुनिकरण र व्यवसायीकरण गरिनेछ र अनुदान वितरण प्रक्रियामा संघ तथा प्रदेश सरकारसंगको नीतिलाई अनुसरण गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका कृषि योग्य जमिनमा सिँचाई सुविधा विस्तार गरिनेछ । बाँझो बारीहरु अधिकतम उपयोग गर्ने, करार खेति, सहकारी खेतिलाई प्रोत्साहन गर्दै प्रांगारिक खेतिमा सहयोग पुर्याउने विशेष कार्यक्रम संचालनमा ल्याउँन सुरुवात गरिनेछ ।

- गाउँपालिकाको कृषि शाखाबाट संचालन गरिने सम्पूर्ण कार्यक्रमहरू नियमानुसार कृषक समुह तथा कृषि सहकारी मार्फत संचालन गरिनेछ साथै व्यक्तिगत कृषि फर्महरूलाई पनि कार्यक्रमहरूमा सहभागी हुन प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका पशु पालन व्यवशायलाई वैज्ञानिकिकरण गरि पशुजन्य उत्पादनमा गाउँपालिकालाई आत्मनिर्भर बनाउन निःशुल्क खोप तथा औषधि वितरण कार्यक्रम, पशु विमा अनुदान कार्यक्रम, आधुनिक मेशिनरी औजार वितरण कार्यक्रम, पशु स्वास्थ्य शिविर संचालन, मौसम अनुसारको घाँसको बिउ/बेर्ना वितरण कार्यक्रम, lab reagent and equipment /surgery equipment खरिद गरि lab को स्थापना, उत्कृष्ट फर्म प्रोत्साहन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- साना तथा न्युन आय भएका किसानहरूको लागि बैंक संगको सहकार्यमा किसान क्रेडिट कार्ड वितरण गरिनेछ ।
- प्रांगारिक कृषि प्रवर्दन कार्यक्रम अन्तर्गत भर्मी कम्पोस्ट वेड निर्माण गर्ने, प्रांगारिक उत्पादन गर्ने किसानलाई उत्पादनमा आधारित प्रोत्साहन कार्यक्रम गर्ने तथा प्रांगारिक कृषि बजारको स्थापना गरिनेछ ।
- कृषकको पहिचान तथा वर्गिकरण गरि कृषि पेशालाई थप व्यवस्थित बनाउन कृषि तथ्यांक संकलन गरि गाउँ कृषि प्रोफाइल तयार गरिनेछ ।
- प्रस्तावनामा आधारित कृषि फर्म अनुदान कार्यक्रम संचालन गरिनेछ, वेमौसमी तरकारी खेति प्रवर्दन (टनेल निर्माण) कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा उत्पादन भएका स्थानीय कृषिजन्य बस्तुहरूको प्रचार-प्रसार गरि बजारिकरणमा सहयोग गर्न गाउँपालिका स्तरीय कृषि मेला प्रदर्शनी संचालन गरिनेछ ।
- कृषकलाई कृषि पेशा प्रति थप समर्पित बनाउन गाउँपालिका अध्यक्ष उत्कृष्ट कृषक सम्मान कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- आवश्यकताको अध्ययन गरि पुष्प खेति विस्तार कार्यक्रम, रैथाने बाली प्रवर्दन तथा विस्तार कार्यक्रम, वडा स्तरीय बालि शिविर संचालन गरिनेछ, कुरिलो खेति विस्तार कार्यक्रम, सल्लेमले डाँडा लगाएतका अन्य क्षेत्रहरूमा पर्यटन प्रवर्दन गर्न चिया बगैचा निर्माणका लागि आवश्यक अध्ययन गरिनेछ ।
- कृषक दर्ता तथा सूचिकरण गरि किसान परिचय पत्र वितरण गरिनेछ ।
- कृषि सम्बन्धी सूचनाहरू स्थानीय पत्रपत्रिका, रेडियो, सामाजिक संजाल, वडा स्तरमा विभिन्न स्थलमा सूचना पार्टी निर्माण गरि सूचना कृषकसम्म सहजै सम्प्रेषण हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- हावापानी र माटो सुहाउदो कृषि बालि छनौट गरी उपयुक्त बालि लगाउन माटोको गुणस्तर परिक्षणका लागि प्रायोगशाला स्थापना गरिनेछ ।
- पशुको लागि गुणस्तरीय आहाराको व्यवस्थापन गर्नका लागि चरन विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुका साथै डाँले घाँस, भुँई घाँसको खेतीमा प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- कृषकको आयस्तर बृद्धि गर्न घाँसको बिउ विजन उत्पादन र बिक्री कार्यमा सहजीकरण गरिनेछ । किसानलाई घाँसका बिउ निशुल्क उपलब्ध गराइनेछ ।
- पशुपन्छीको उपचार र रोगहरूको रोकथामका लागि निःशुल्क औषधि वितरण र भ्याक्सिनेशन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । पशुपन्छीको रोग निदानका लागि प्रयोगशाला स्थापना गरि सञ्चालन गरिनेछ ।
- ग्रामिण महिला लक्षित घरायसी स्तर पोषण सुरक्षा तथा आय आर्जनका लागि ग्रामिण कुखुरा प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- पशु तथा कृषि प्रवर्द्धनका लागि “एक गाउँ एक उत्पादन कार्यक्रम” साझेदारी नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

- पशुपंक्षी बिमा कार्यक्रम लाई अभियानको रूपमा सन्चालन गरिनेछ ।
- शित भण्डारण तथा कृषि उपज संकलन केन्द्र निर्माणमा लागि स्थान छनौट गरी निर्माण कार्यलाई अगाडी बढाइने छ ।
- सबै इन्द्रसरोवर निवासीलाई निशुल्क करेसावारी तरकारीको बीउ मिनीकिट वितरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । साथै कोसेली घर निर्माणको कार्य प्रारम्भ गरिनेछ ।
- इन्द्रसरोवर तालमा माछा पालन कार्यक्रमलाई प्रर्वद्धन गरिनेछ ।
- रासायनिक मलको ढुवानीमा अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।

आदरणीय सभाक्ष्यक्ष महोदय,

ख) पर्यटन संस्कृति प्रवर्द्धन सम्बन्धी नीति :

- धार्मिक महत्व रहेका ऐतिहासिक, पुरातात्विक स्थानहरूको पहिचान गरी संरक्षण, संबर्धन र प्रवर्द्धन कार्यमा जोड दिइनेछ ।
- गाउँपालिकाको उपयुक्त स्थानमा तामाङ, नेवार र मगरहरूको सांस्कृतिक संग्रालय स्थापना गर्न अध्ययन तथा अनुसन्धान प्रक्रिया अगाडी बढाइने छ । इतिहासविद् वा पुरातत्वविद्को सहायतामा आफ्नो क्षेत्रमा रहेका ऐतिहासिक व्यक्ति र घटनासंग जोडिएका स्थल पहिचान गरी सो स्थानमा शिलालेख राखी ऐतिहासिक तथा पुरातत्वकीय पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गर्ने कार्यलाई अगाडी बढाइनेछ ।
- आन्तरिक पर्यटकलाई प्रवर्धन गर्न पर्यटन पूर्वाधार निर्माण, प्रचार प्रसार र पर्यटक अनुकूल सेवा सुविधाको विस्तार गरिनेछ साथै इन्द्रसरोवर ताललाई पर्यटक आवागमनको मुख्य आधारमानी यस क्षेत्रमा रहेका तनाव व्यवस्थापन स्थल/क्षेत्र, ठाडोखोला झरना, हाङ्ग हाङ्ग दुलो झरना, आजदेश्वर मन्दिर, जातिपोखरी डाँडा, "वीर" फाखेलमैत्री पार्क, चौकोटदेवी मन्दिर, वातावरणमैत्री चन्द्रगढी छापडाँडा पर्यावरण क्षेत्र, गुप्तेश्वारी गुफा, भालु गुफा कालोथुमकीडाँडा, पोखरीडाँडा, नयाँगाउँभुटावर, महाचुनीमन्दिर, लक्ष्मीनारायण, शतेश्वर महादेव मन्दिर, आउटलेट चौर लगायत विभिन्न धार्मिक, कृषि, पशु, जातीय भाषा, कला संस्कृतिहरू समेतको समग्र विकास र विस्तारमा संघिय र प्रदेश सरकारसंगको सहकार्य तथा समन्वयबाट पर्यटन प्रवर्धनमा विशेष जोड दिइनेछ । पर्यटनलाई आर्थिक विकासको श्रोतको रूपमा विकास गर्न पर्यटकीय स्थल निर्माण र पर्यटन पदमार्गको निर्माण गरि पालिकालाई पर्यटकीय गन्तव्यका रूपमा विकास गर्ने नीति लिइनेछ ।
- निजी क्षेत्रसँगको साझेदारीमा पर्यटन महोत्सव, प्रचारप्रसार सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- पर्यटकीय गन्तव्यको प्रचार प्रसार गर्नका लागि गाउँपालिकाको पर्यटकीय वृत्तचित्र निर्माण गरी टेलिभिजन लगायतका संचार माध्यमबाट प्रसारण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- गाउँपालिका स्तरिय पर्यटन प्रवर्धन समित गठन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका प्रमुख-प्रमुख क्षेत्रहरूमा इन्द्रसरोवर गाउँपालिकावासीको समान हैसियत, समान अधिकार तथा समतामूलक बिकासको लागि विशेष गरी इन्द्रसरोवर तालको संरक्षण, प्रवर्धन, स्वामित्व, उपयोग तथा प्रयोग क-कसले कसरी गर्ने भन्ने बिषयमा स्थानीय र विज्ञहरू सहितको छलफलको निष्कर्षबाट छुट्टै संचालन कार्यविधि निर्माण गरी ताल बचाउ अभियान अन्तर्गत एउटा छुट्टै नीति तथा कोष स्थापनाको सुरुवात गरिनेछ ।

- स्वःलगानीमा पर्यटकीय क्षेत्रमा स्थानीय कला संस्कृतिको संरक्षण,प्रवर्द्धन गर्दै साना लगानीमा पर्यटन व्यवसाय गर्न चाहने व्यवसायीहरूले स्थानीय सहकारीहरूबाट लिएको ऋणमा ऋण लिँदा तोकिएको उद्देश्य अनुसारको व्यवसाय गर्ने शर्त सहित गाउँपालिकाबाट निर्माण गरेका कार्यविधि अनुसार सहूलियत अनुदान आवश्यकता र औचित्यका आधारमा दिने नीति अवलम्बन गरिनेछ । साथै पर्यटन व्यवसायी गर्ने व्यवसायीहरूलाई प्रोत्साहित गर्ने नीति समेत अवलम्बन गरिनेछ । यस कार्यक्रममा दलित,आदिवासी जनजाति,महिला,अपाङ्ग तथा फरक क्षमता भएका वर्गहरूलाई पहिलो प्राथमिकता दिइने छ ।
- इन्द्रसरोवर क्षेत्रमा घुम्न आउने पर्यटकको लागि स्थानीय स्तरमा Home Stayको स्थापन गर्नको लागि आवश्यक व्यवस्था गरिने छ ।

आदरणीय सभाक्षयक्ष महोदय,

ग) उद्योग बाणिज्य तथा सहकारी सम्बन्धी नीति :

- गाउँपालिका भित्रका सहकारीहरूको प्रभावकारी अनुगमन गरी राजस्वको दायराभित्र ल्याइनेछ ।
- गाउँपालिका स्तरीय सहकारी सञ्जाललाई सक्रिय बनाई नियमित बैठक बसी मासिक कार्यसमिक्षा गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाभित्रका सहकारीहरूले मासिक रुपमा तोकिएको ढाँचामा गाउँपालिकामा विवरण बुझाउनु पर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- सहकारी संघ-संस्थाहरूको एकीकरण प्रक्रियालाई प्रोत्साहन गर्दै सहकारीका सिद्धान्त तथा मूल्य मान्यतालाई व्यवहारमा उतार्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- सहकारीको क्षमता विकास गर्न कोपोमिक्स, लेखा, व्यवस्थापन तथा सहकारी शिक्षा सम्बन्धि तालिमहरूको व्यवस्था गरी “मर्यादित व्यवसाय र प्रविधिमा सहकारी” नारालाई सार्थकता प्रदान गरिनेछ ।
- नेतृत्व मार्फत सञ्चालन हुने गरी आम नागरिकमा वित्तिय तथा गैर वित्तिय सेवाका पहुँच बिस्तार गर्न तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- सहकारी क्षेत्रको समग्र पक्षको विकास गरी कृषि र पशुपङ्क्षीमा आधारीत सहकारी उद्योगको विकास र बजारीकरणमा जोड दिइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका सहकारीहरू मार्फत एकीकृत कार्यक्रम सञ्चालन गर्न गराउन जोड दिइनेछ ।
- बैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका युवाहरूलाई उनीहरूको सीप, ज्ञान तथा क्षमताको उपयोग गरी उद्यम तथा सहकारी फार्म (खेती) सञ्चालन गरी “विदेशको सीप स्वदेशका लागि कार्यक्रम” अन्तर्गत सीप अनुसार परियोजना बनाउन, सहकारीबाट ऋण लिन सहजीकरण गर्ने तथा यन्त्र उपकरण खरिद गर्न सहयोग गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाबाट संचालन गरिने स्वरोजगारमूलक तथा सिपमूलक, क्षमता अभिवृद्धि लगायतका कार्यक्रमहरू लागत सहभागिताको आधारमा सम्बन्धीत सरकारी निकाय, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूसँग समन्वय तथा सहकार्यमा गरी संचालन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- लघु उद्यमको विकासको माध्यमबाट गरिवी निवारण गर्न ऋत्भुत्, युवा परिषद तथा निजि क्षेत्र समेतको सहभागितामा लघु उद्यम कार्यक्रम संचालनमा जोड दिइनेछ ।

- दलित समुदायको परम्परागत सीप कला र पेशालाई संरक्षण, संस्वर्द्धन र आधुनिकीकरण गरी व्यवसायीक बनाउन र रोजगारीको अवसर विस्तार गर्न उत्थान तथा विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ साथै सीप विकास र बजार प्रवर्द्धनमा अनुदान दिइनेछ ।
- ग्रामिण गरिवी न्युनीकरणका लागि विभिन्न स्वरोजगारमूलक र आयआर्जनका कार्यक्रम प्रार्थमिकताका साथ संचालन गरिनेछ ।
- वाणिज्य क्षेत्रलाई व्यवस्थित, मर्यादित र अनुशासित बनाई उपभोक्ताको हित अभिवृद्धिका लागि बजार अनुगमन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- यस आर्थिक वर्षमा औद्योगिक ग्राम स्थापनाको सम्भाव्यताको अध्ययन थालनी गरिनेछ ।
- सार्वजनिक, निजी साझेदारीको अवधारणाको आधारमा उद्योग स्थापनाको लागि लगानी आकर्षण गरिनेछ ।
- सहकारीलाई बचत संकलन, पूँजी निर्माण, रोजगारी सृजना, उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धिसँग आवद्ध गरी सहकारीलाई आर्थिक विकासको महत्वपूर्ण क्षेत्रमा क्रियाशिल सहकारी मध्ये कम्तीमा एकवटा सहकारी संस्थालाई नमुना सहकारी संस्था बनाउन सहयोग गरिनेछ ।
- सहकारी संस्थाको दर्ता, अभिलेखिकरण, नियमन लगायतका कार्यहरूलाई सहज र व्यवस्थित गरिनेछ साथै सहकारि संस्थाको क्षमता विकासका लागि सहकारी शिक्षा, नेतृत्व विकास एवं व्यवस्थापन तालिम संचालन गरिनेछ ।
- विकासमा सबै क्षेत्रलाई सहभागी गराई विकासको कार्यलाई तिब्रता दिन सहकारी, निजी र सरकारी तिनै निकाय मार्फत विकासको अभियान संचालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र संचालन भएका गैरसरकारी संघसंस्था, सहकारी संस्थाहरूको तथ्याडकहरू अध्यावधिक गर्दै लगिनेछ ।
- गाउँपालिका भन्दा बाहिरका शहर र विदेशबाट गाउँमा आएर बसेका समुदायहरूलाई लक्षित गरेर रोजगारीका अवसरहरू सृजना गरी स्वार्जन तथा स्वरोजगार भई आर्थिक समृद्धी हुने कार्यक्रमलाई विशेष जोड दिइने छ । यसको लागि प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई समेत विशेष किसिमले कार्यन्वयनमा जोडिने छ ।
- आधुनिक प्रविधिको प्रयोग गरी साना, लिफ्ट तथा भूमिगत सिँचाई आयोजनाहरूको निर्माण तथा खानेपानी तथा सिँचाई व्यवस्थाको लागि लिफ्टिङ तथा सिँचाईका नविनतम् उपायहरू खोजी गर्ने र अधुरा योजनाहरूलाई पुरा गर्ने कार्यहरूलाई जोड दिइनेछ ।
- इन्द्रसरोवर गाउँपालिका भित्र वसोवास गर्ने महिला, दलित समुदाय, अपाङ्गता परिचयपत्र प्राप्त भएका व्यक्तिहरूले कुनै घरेलु व्यवसाय संचालन गर्दा व्यवसाय दर्ता शुल्कमा ७५% छुट तथा नवीकरण शुल्कमा ५०% छुट दिइनेछ ।

आदरणीय सभाक्ष्यक्ष महोदय,

सामाजिक विकास सम्बन्धी नीति :

क) शिक्षा सम्बन्धि नीति:

- गाउँपालिकाको ५ वर्षे शिक्षा योजना तर्जुमा गरिनेछ ।

- प्रधानाध्यापक नियुक्ति सम्बन्धि मापदण्ड तयार गरि प्रधानाध्यापक नियुक्ति गरि प्रत्येक विद्यालयका प्रधानाध्यापक संग व्यवस्थापन कार्यसम्पादन सम्झौता गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- विषयगत शिक्षकहरूलाई मागमा आधारित तालिमको व्यवस्था गरिनेछ तथा प्र.अ र विव्यस अध्यक्षहरूलाई विद्यालय व्यवस्थापन सम्बन्धि तालिमको व्यवस्था गरि शैक्षिक गुणस्तर सुधारका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका स्तरीय अतिरिक्त क्रियाकलापहरू आयोजना गरि विद्यार्थी प्रतिभा पहिचान गरिनेछ ।
- विद्यालयहरूको बार्षिक परिक्षा संचालन र सिकाइ उपलब्धि परिक्षण तथा विश्लेषणका कार्यक्रम लाइ निरन्तरता दिइनेछ ।
- आधारभूत तह सम्म संचालित विद्यालयहरूलाई इन्टरनेटको व्यवस्थापनको लागि अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- शैक्षिक गुणस्तर सुधारकालागि शैक्षिक अवलोकन भ्रमण जस्ता कार्यक्रमलाई निन्तरता दिइनेछ ।
- गाउँमा सबैको लागि शिक्षा अभियानलाई पुर्णता दिन विद्यार्थी भर्ना अभियान, विद्यालयको पूर्वाधार विकास/निर्माण, गुणस्तरीय शिक्षा अभियान जस्ता कार्यक्रमहरूमा विद्यालयलाई सहयोग गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका माध्यमिक विद्यालय र आधारभूत विद्यालयहरूमा विद्यार्थी अनुसार दरबन्दीको लेखाजोखा गरी दरबन्दी मिलान गरिनेछ ।
- शिक्षालाई आधुनिकीकरण गर्न आवश्यकता अनुसार शिक्षकहरूलाई तालिम, गोष्ठी, प्रशिक्षण तथा शैक्षिक अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था गरी शिक्षक अभिभावक र विद्यार्थीको त्रिकोणात्मक शैक्षिक अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- आधारभूत शिक्षालाई अनिवार्य गरिनेछ तथा विद्यालय छाड्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्न प्रविधियुक्त शिक्षा सहितको विशेष कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- प्रारम्भिक बाल विकास कक्षा देखि कक्षा ५ सम्मका बालबालिकाहरूलाई दिवा खाजा तयारी गर्न सहयोगीको व्यवस्थापन सहित दाता/अभिभावकहरूसंगको साझेदारीमा खाजाको व्यवस्थापनलाई प्रभाकारी बनाइने छ ।
- स्थानीय आवश्यकता, ऐतिहासिकता तथा सम्भावनाहरूमा आधारित विषयवस्तुहरू समेटिएर राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप २०७६ ले तोकेको निर्धारित पाठ्यभार पूरा गर्न स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण भैसकेको सन्दर्भमा कक्षा १-८ सम्म स्थानीय पाठ्यपुस्तक निर्माण तथा विकास गरी लागु गरिनेछ ।
- बालबालिकाहरूको शारीरिक, मानसिक, तथा बौद्धिक सम्बेगात्मक विकासका लागि बालमैत्री कक्षाकोठा निर्माण तथा व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- विद्यार्थी संख्या न्यून रहेका विद्यालयहरूमा बहुकक्षा बहुस्तर शिक्षण पद्धति लागु गरिने ।
- प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्रका सहजकर्ताहरूलाई मन्तेश्वरी तालिमको व्यवस्था साथै प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रहरूलाई आवश्यक साधन स्रोत सम्पन्न बनाइ मन्तेश्वरी केन्द्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- बाल उद्यान केन्द्र स्थापनाको लागि थप अध्ययन अनुशन्धान गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । प्रत्येक विद्यालयलाई बालमैत्री विद्यालयको रूपमा विकास गर्ने गरी विद्यालय संरचना निर्माणमा जोड दिइनेछ तथा विद्यालय तह देखि जीवनउपयोगी सीप, ब्यवसायिक, ब्यबहारिक, नैतिक र प्राविधिक शिक्षालाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- गाउँपालिकाबाट विगतका वर्षहरूमा प्रदान गर्दै आइरहेको विद्यालय स्वयम् सेवक शिक्षक अनुदानलाई प्रत्येक विद्यालयको अनुगमन, विश्लेषण तथा विद्यार्थी शिक्षक संख्याको अनुपातमा आवश्यकताको

आधारमा मूल्यांकन गरी पठनपाठन व्यवस्थापन गर्न “जहाँ विद्यार्थी, त्यहाँ शिक्षक, गुणस्तरीय शिक्षा, हाम्रो पहिलो प्राथमिकता” भन्ने मूल नाराका साथ निरन्तरता दिएरने छ ।

- गाउँपालिका अन्तर्गतका सबै विद्यार्थीहरूलाई गाउँपालिका भित्र संचालित विद्यालयमा निशुल्क रूपमा गुणस्तरीय शिक्षाको सुनिश्चित गरिनेछ ।
- विद्यार्थीहरूलाई गाउँपालिकामा नै कक्षा ११ र १२ अध्ययन गर्ने बातावरण तयार गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको शैक्षिक अवस्थाको स्तरोन्नति गर्न सम्पूर्ण शिक्षकहरूलाई मार्गनिर्देशन गर्न सक्ने प्रशिक्षकको नियुक्ति गरि प्रत्येक वडाका विद्यालयहरूमा परिचालन गरिनेछ ।
- प्रधानाध्यापकहरूको भुमिकालाई थप प्रभावकारी बनाउन संघीय सरकारबाट प्रदान गर्दै आएको प्रधानाध्यापक भत्तामा मासिक रु.५०० बृद्धी गरिनेछ ।
- उच्च शिक्षामा प्राविधिक विषय तथा विज्ञान, गणित र अंग्रेजी विषय अध्ययनका लागि विपन्न, जेहेन्दार विद्यार्थीलाई आवश्यक छात्रवृत्ति उपलब्ध गराइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रको कुनै एक विद्यालयलाई आवश्यक संरचना, व्यवस्थापन लगायत विविध विषयको आधारमा मूल्यांकन गरी नमुना विद्यालयको रूपमा अधि सारिने नीति लिईनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रको विद्यालय, स्वास्थ्य संस्थाले ओगटेको जग्गा सम्बन्धित संस्थाको नाममा ल्याईनेछ ।
- “बालबालिकाहरूको उच्चतम बिकास तथा शैक्षिक गुणस्तरको आधार, सबै बालविकास केन्द्रहरूमा सुधार” भन्ने ध्येयका साथ बालविकास केन्द्रलाई अझ प्रभावकारी र नतिजामुखी बनाउन विशेष योजना सहित आवश्यक सुधार गरिनेछ ।
- विद्यार्थी संख्या न्यून भएका विद्यालयहरूलाई तह घटाउने साथै आधारभूत तह १-५ लाई विद्यार्थी संख्या र आधारभूत तह ६-८ र माध्यमिक तहमा विषयगत आधारमा दरबन्दी मिलान गरिनेछ ।
- विद्यालयहरूको कार्य सम्पादन परिक्षण, विद्यार्थी सिकाई उपलब्धि परिक्षण र अनुगमन तथा सुपरिवेक्षणलाई प्रभावकारिरूपमा अगाडी बढाईनेछ ।
- सिकाई उपलब्धि र कार्यसम्पादनमा उत्कृष्ट शिक्षक, विद्यालय, अभिभावक, विद्यार्थी र विद्यालय व्यवस्थापन समितिहरूलाई प्रोत्साहन कार्यक्रम लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- बालबालिकाहरूको शैक्षिक स्तर उन्नती गर्न अभिभावकको भुमिका मध्यनजर गरि अभिभावक शिक्षाको प्रवन्ध गरिनेछ ।
- विद्यालय शिक्षालाई गुणस्तरीय र प्रभावकारी बनाउन नियमित रूपमा अनुगमन, निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षणको व्यवस्था मिलाईनेछ । अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण अवस्था अनुसार स्थलगत तथा विधुतीय माध्यामबाट गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- आर्थिक, सामाजिक तथा सास्कृतिक कारणले पछि परेका व्यक्तिहरूलाई शिक्षाको मूल प्रवाहमा ल्याउन सकारात्मक विभेदको नीति लिई प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- सबै विद्यालयमा योग्य तथा सक्षम विषयगत शिक्षकको व्यवस्थापन गर्दै सक्षमता अभिवृद्धी गर्नुका साथै शिक्षकको कार्यसम्पादनलाई विद्यार्थीको सिकाई उपलब्धिसँगै आवद्धता गरिनेछ ।
- करार शिक्षक तथा कर्मचारीको नियुक्तिलाई व्यवस्थित, मर्यादित र प्रतिस्पर्धात्मक रूपमा सञ्चालन गरिनेछ । माध्यमिक विद्यालयहरूमा शिक्षक नियुक्ति गर्दा विषयगत रूपमा अंग्रेजी, गणित र विज्ञान विषयलाई प्राथमिकतामा राखि नियुक्ति गरिनेछ ।
- विद्यालय सरसफाई प्रतियोगिता संचालन गरिनेछ ।
- विद्यालय र समुदाय बीच सहयोग, सहकार्य र साझेदारी निमार्ण गर्दै विद्यालय विकासका लागि हाम्रो विद्यालय राम्रो विद्यालय को रूपमा विकास गर्न सम्बन्धित निकायहरूलाई जवाफदेही बनाइनेछ ।

- सबै विद्यालयहरुमा विद्युतिय हाजीरीको अनिवार्य व्यवस्था गरिनेछ । साथै सबै माध्यमिक विद्यालयमा सि.सि. टि.भी. जडान गरिनेछ ।
- हरेक शुक्रबार विद्यालयले विद्यार्थीका लागि अनिवार्य अतिरिक्त क्रियाकलापहरु गर्नुपर्ने छ र शैक्षिक सत्रको अन्त्यमा विद्यालय विद्यालय बिच अतिरिक्त क्रियाकलापको प्रतिस्पर्धा गराई विद्यालय र विद्यार्थीलाई पुरस्कृत गरिनेछ ।

खेलकुद सम्बन्धि नीति

- गाउँपालिकाको समग्र खेलकुदको विकास र विस्तारलाई जोड दिइनेछ । उक्त अभियानको लागि प्रत्येक वडामा खेलकुद सम्बन्धि भौतिक निर्माणका लागि संघीय र प्रदेश सरकारसंग समन्वय गरिनेछ ।
- गाउँपालिका स्तरीय **"गाउँपालिका अध्यक्ष कप फुटबल "** प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिइनेछ र स्थानीय तह सहिद स्मृति मकवानपुर गोल्ड कप राष्ट्रिय फुटबल प्रतियोगिता कार्यक्रम संचालन समेतलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- विद्यालयमा खेलकुदलाई प्रवर्धन गर्न पर्याप्त मात्रामा खेलकुदका सामग्रीहरु व्यवस्था गरिनेछ बालबालिकाहरुको खेल प्रतिभा पहिचानका कार्यक्रम गरिनेछ ।
- राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- युवाहरुको लागी आवश्यक खेलकुद पूर्वाधार तथा शैक्षिक एवं खेलकुद सामग्रीहरु सहयोग र खेलकुद प्रवर्द्धनका विविध कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
- युवा तथा खेलकुद विकास कार्यविधि निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- उपाध्यक्ष कप भलिबल प्रतियोगिता संचालन गरिने छ ।
- पालिका स्तरीय कवर्ड हल निर्माणको लागि संघ र प्रदेशमा पहल गरिने छ ।

आदरणीय सभाक्ष्यक्ष महोदय,

ख) स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति:

- गाउँपालिका स्तरीय आधारभुत अस्पताल निर्माण गर्नका लागि जग्गा व्यवस्थापन गरि पाँच शैयाँको अस्पताल निर्माण कार्य यसै वर्षबाट शुरू गरिनेछ ।
- अग्रपंतिमा रहेर स्वास्थ्य तथा सामाजिक गतिविधि, विकास निर्माण लगायतका महत्वपूर्ण जिम्मेवारी वहन गर्ने गाउँपालिकाका कर्मचारीहरुलाई प्रोत्साहन लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- यदि कोभिड १९ को संक्रमण बढ्दै गएमा इन्द्रसरोवर गाउँपालिकावासीको जीवन रक्षाको निमित्त कोरोना भाईरस (कोभिड-१९) सम्बन्धि प्रारम्भिक स्वास्थ्य परिक्षण आवश्यकतानुसार गरिनेछ । साथै कोरोना भाईरस संक्रमित पुष्टि भएका व्यक्तिहरुको उपचार निशुल्क गर्न गराउन सहयोग गरिनेछ । कोभिड-१९ कै कारण अति जोखिम एवं विपन्न परिवार तथा व्यक्तिहरुलाई तोकेको मापदण्ड बमोजिम आवश्यकता र औचित्यको आधारमा सम्बन्धित वडाको सिफारिसमा राहत वितरण कार्यलाई यथावत राखिने छ ।
- **"उपाध्यक्षसंग पोषण कार्यक्रम"** पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाहरुको पोषण अवस्था सुधार गर्ने अन्तर्गत स्वस्थ आमा तथा बच्चा प्रतियोगिता र पोषणयुक्त खानेकुरा सहित सुत्केरी भेटघाट कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । कुपोषणलाई अन्त्य गर्न विशेष कार्यक्रम संचालन सहित गर्भवती महिलाहरुको भिडियो

एक्सरे तथा स्वास्थ्य परिक्षण सिविरलाई अत्याधुनिक प्रविधि सहित प्रत्येक वडामा संचालनको साथै प्रजनन उमेरका महिलाहरुको लागि निःशुल्क पाठेघरको मुखको क्यान्सर परीक्षण तथा उपचार कार्य गर्न आवश्यक सहयोग गरिनेछ । साथै वडा नं. ३ र ४ मा संचालित ल्याब, भिडियो एक्सरे तथा स्वास्थ्य जाँच कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ । महिला तथा बालबालिका शिक्षा, स्वास्थ्य, क्षमता विकास, किशोर-किशोरी शिक्षा, सबैसंग सबै किसिमको हिंसा विरुद्धको सचेतना कार्यक्रमलाई विशेष प्राथमिकताका साथ अघि बढाईने छ ।

- सामान्य भन्दा सामान्य उपचार समेत नपाएर घरमै वा समुदायमै मृत्युसंग जुझिरहेका, स्वास्थ्य संस्था सम्म पनि आउँन नसक्ने महिला, अपाङ्ग, असह्य उमेरले पाका, एकल महिला, परिवार तथा समाजबाट अपहेलित विशेषगरि दिर्घ रोगिहरु (Palliative Care) (६० वर्ष भन्दा माथिका)लाई वडा, टोलमा गएर/बुझेर उपचार गर्न स्वास्थ्यकर्मीको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिंदै यस सम्बन्धि पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान ललितपुरसंगको सहकार्य यथावत रहनेछ ।
- संघिय सरकारको राष्ट्रिय नीति अनुसार स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी तथा नतिजामुखी बनाउनको लागि इन्द्रसरोवर गाउँपालिकाले “जब पुग्छ साठी, स्वास्थ्य विमा कार्यक्रममा सहभागी” भन्ने मूल नाराका साथ ६० वर्ष माथिका परिचयपत्र प्राप्त जेष्ठनागरिकहरुको स्वास्थ्य विमा सतप्रतिशत गरिदिने नीति लिईनेछ । र उपचारमा सहजता, सर्वस्वीकार्य तथा सबै वर्गको पहुँचमा रहने गरी नेपाल सरकारबाट यस सम्बन्धि अनुमति प्राप्त अस्पतालसँग विशेष पहल गरिनेछ ।
- मातृ तथा बाल मृत्युदर कम गर्नुका साथै गाउँपालिकालाई पूर्ण संधागत सुत्केरी गाउँपालिका घोषणा गर्ने तथा पूर्ण खोपको अवस्थालाई दिगो रूपमा कायम गरिनेछ । विद्यालय स्तरमा स्वास्थ्य सेवाको पहुँच पुर्याउन विद्यालय स्वास्थ्य जाँच कार्यक्रम तथा विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रमलाई अझै प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम अन्तर्गत गर्भवति महिलालाई कम्तिमा ४ पटक र सुत्केरी महिला र नवशिशुलाई कम्तिमा ३ पटक स्वास्थ्य परिक्षण गर्न थप प्याकेजको कार्यक्रम ल्याइने छ ।
- स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुनेको संख्यामा वृद्धि गरि सुन्य होम डेलिभेरी गराउन निःशुल्क एम्बुलेन्स लगाएतका विशेष कार्यक्रम ल्याइने छ ।
- महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरुको कार्यको उच्च मूल्यांकन गर्दै आफ्नो जिम्मेवारी प्रति थप क्रियाशील भैरहनका लागि उत्प्रेरित बनाउन बैठक खाजा खर्च र यातायात खर्च दिईनेछ । प्रत्येक वर्ष म. स्वा.स्वयं सेविका दिवस मनाउने क्रममा ५ वटै वडाबाट १/१ जना उत्कृष्ट म.स्वा.से. छनौट गरि उचित पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ । साथै ६० वर्ष उमेर पुगेका र १० वर्ष भन्दा बढी सेवा गरि अवकाश लिनुहुने म.स्वा.से.हरुलाई नेपाल सरकारले दिएको रकममा थप व्यवस्था गरि सम्मानजनक विदाइ गरिनेछ ।
- महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाबाट प्रदान गरिदै आएको सेवालालाई गुणस्तरीय बनाउनका लागि थप रिफ्रेसर (पुनर्ताजकिय) तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता र गुणस्तरीयता कायम गर्न विशेष कार्यक्रमहरु संचालनमा ल्याइनेछ । गाउँ घर क्लिनिक तथा खोप केन्द्रलाई ब्यबस्थित गर्न हरेक वडाको गाउँवस्तीहरुमा आवश्यकता अनुसार खोप केन्द्र तथा स्वास्थ्य ईकाई केन्द्र निर्माण गरिनेछ साथै आवश्यकता अनुसार गाउँघर क्लिनिक, खोप क्लिनिक तथा स्वास्थ्य चौकी निर्माण र मर्मत सम्भार गरि गुणस्तरीय सेवा प्रवाहका लागि आवश्यक औषधि उपकरण र कार्यक्रम संचालनका समयमा खाजा खर्च उपलब्धको व्यवस्था गरिनेछ ।

- स्वास्थ्य संस्थामा संचारका लागि सिम र सेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- वडा नं. १ स्थित सानोमाखुमा थप सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइ संचालन गरि सेवा प्रदान शुरू गरिनेछ ।
- वडा नं. ५ स्थित चन्द्रगढी आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्रमा आवश्यक पूर्वाधारको व्यवस्था गरि वर्थिङ सेवा शुरू गरिनेछ ।
- कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि आवश्यक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- नियमित तथा कोरोना विरुद्धको खोपलाई स्वास्थ्य कार्यालयबाट ल्याउने र पालिकाबाट खोप केन्द्रहरू सम्म पुर्याउनका लागि खोप कार्यकर्ता, स्वयं सेवक, ढुवानी तथा सुपरिवेक्षणका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य संस्था संचालनका लागि प्रदान गरिदै आएको संचालन अनुदानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- स्वास्थ्य चौकीबाट प्रदान गरिदै आएको सेवालालाई न्यूनतम सेवा मापदण्डमा पुर्याउन औषधि तथा उपकरणहरूको थप व्यवस्था गरिनेछ ।
- नर्सि रोगहरूका लागि स्वास्थ्यकर्मी र म.स्वा.से.हरूका लागि ओरियन्टेशन कार्यक्रमका लागि बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य संस्थाबाट संचालित नियमित सेवालालाई पालिकाद्वारा अनुगमन समिति बनाइ नियमित अनुगमन गरिने र अनुगमनका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- गर्भवती महिलाको परिक्षण तथा जाँच गर्नका लागि पोर्टेबल भिडियो एक्सरे संचालन गरिनेछ ।
- स्थानीय सरकारले गुणस्तरिय स्वास्थ्य, शिक्षा, स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाई सेवामा सबै गाउँपालिका बासिको समतामुलक पहुच हुनेगरी कार्यक्रम संचालन गर्ने छ । पालिका भित्रका स्वास्थ्य क्लिनिकहरूलाई व्यवस्थित गर्न पहल गरिनेछ ।
- पोषणको अवस्थालाई सुधार गर्न, मिसावटयुक्त तथा हानिकारक खानालाई निरुत्साहित गर्दै गुणस्तरीय एवं स्वास्थ्यवर्धक खाद्यपदार्थको उत्पादन प्रवर्धन र प्रयोग र पहुँचलाई विस्तार गरिनेछ ।
- सक्षम एवं जवाफदेही समन्वय, अनुगमन तथा नियमन संयन्त्र एवं प्रक्रियाद्वारा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रवाह सुनिश्चित गरिनेछ ।
- मातृ तथा नवजात शिशुको मृत्युदर घटाउनको लागि घरमा शुन्य प्रसुती घोषणा अभियान कार्यक्रम निरन्तरता दिइनेछ ।
- गर्भवती महिलालाई निःशुल्क क्यालसियम र फोलिक एसिड वितरण गरिनेछ ।
- विपद व्यवस्थापन कोष र कोभिड नियन्त्रण कोषमा पर्याप्त मात्रामा रकम विनियोजन गरिनेछ ।
- **“सबैको ध्यान, जेष्ठ नागरिकको सम्मान”** भन्ने मूल नाराका साथ संचालन गर्दै आएको ७० वर्ष भन्द माथिका सबै जेष्ठ नागरिक सरकारी सुविधा लिएका समेतलाई स्वास्थ्य परिक्षण एवं न्यानो कपडा वितरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै ६० वर्ष पुरा दलित र एकल महिला तथा पूर्ण तथा “ख” बर्गको अपाङ्गता भएकाहरू सबैलाई यस कार्यक्रममा सहभागी गराइनेछ ।
- जेष्ठ नागरिकहरू आपसी भेटघाट, भलाकुसारी, छलफल इत्यादि गर्नका निमित्त प्रत्येक वडामा जेष्ठ नागरिक भेटघाट केन्द्र स्थापनालाई निरन्तरता दिइनेछ । शिक्षा र स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता र गुणस्तरीयता कायम गर्न विशेष कार्यक्रमहरू संचालनमा ल्याइनेछ ।
- गाउँ घर क्लिनिक तथा खोप केन्द्रलाई ब्यबस्थित गर्न हरेक वडाको गाउँवस्तीहरूमा आवश्यकता अनुसार खोप केन्द्र तथा स्वास्थ्य ईकाई केन्द्र निर्माण गरिनेछ साथै आवश्यकता अनुसार स्वास्थ्य चौकी निर्माण र मर्मत सम्भार गरी प्रयोगमैत्री बनाइनेछ ।

- विशेषज्ञ सेवा प्राप्त स्वास्थ्य संस्था संग समन्वय गरेर स्वास्थ्य शिविर तथा स्वास्थ्य सम्बन्धि कार्यक्रमहरूलाई निरन्तर संचालन गरी हरेक उमेर समुहका जनसमुदाय सम्म स्वास्थ्य सेवाको पहुँच पुर्याइनेछ ।
- प्रत्येक स्वास्थ्य चौकिहरूमा कार्यालय संचालनको लागि बजेटको व्यवस्था गरिनेछ । नयाँ तथा पुराना स्वास्थ्य संस्थाहरूमा आवश्यक जनशक्ति सहित उपकरणहरूको समेत व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ६५ वर्ष माथिका वृद्ध तथा पूर्ण अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई उपचारका लागि अस्पताल लैजादा एम्बुलेन्स सेवाको सुविधा प्रदान गरिनेछ ।
- पालिका स्तरीय आर्युवेद केन्द्रको स्थापना गरिनेछ ।
- डाइलोसिस गर्ने मृगौला रोगी , किमो चलाउने क्यान्सर रोगी, स्पाएनल कर्ड इन्जुरी रोगीलाई मासिक रु.३००० को दरले सहयोग अनुदान प्रदान गरिनेछ ।
- विद्यालयहरूमा सेनेटरी प्याड निशुल्क वितरण गरिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता गरिनेछ । साथै डिस्पोज गर्ने उपकरणको व्यवस्था गरिनेछ ।

आदरणीय सभाध्यक्ष महोदय,

ग) महिला बालबालिका तथा समावेशीकरण सम्बन्धी नीति:

- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण, दलित एवं बाल विकासका लागि चेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ , सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रणालीलाई सुदृढीकरण गर्न आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- सार्वजनिक निजी साझेदारी नीतिलाई अवलम्बन गर्दै गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका महिलाहरूलाई उद्यमशीलताका माध्यमबाट उद्यमी बनाउने अभिप्रायले महिला उद्यमशीलता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । साथै उत्कृष्ट उद्यमी महिलालाई सम्मान गर्न उपाध्यक्षसँग महिला उद्यमी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- विभिन्न आमा समूह तथा महिला सहकारी संस्थाका पदाधिकारीहरूकालागि नेतृत्व विकास, सीप विकास, उद्घोषणकला लगायतका तालिमहरू प्रदान गरी व्यवसायिकताको विकास गर्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- महिला तथा बालबालिका माथि हुने सबै प्रकारका हिंसा, शोषण, विभेद र बहिष्करण विरुद्ध शुन्य सहनशीलता नीति अवलम्बन गर्नुका साथै हिंसा पिडितको न्यायमा पहुँच स्थापनाका लागि सञ्चालित लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष तथा बाल संरक्षण कोषमा थप रकमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- बालबालिकाहरूलाई बाल संरक्षण, बाल बचाउ, बाल विकास, बाल सहभागिता सहितका सबै अधिकारहरू प्रत्याभूत गर्दै यसै वर्ष बालमैत्री गाउँपालिका घोषणा गर्ने र यसका लागि एकिकृत कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र अपाङ्गमैत्री, विपन्न न्युनीकरण, सीमान्तकृत, दलित तथा आदिवासी जनजाती उत्थान कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- गाउँपालिका स्तरमा एक बाल उद्यान निर्माणका लागि थालनी गरिनेछ ।
- प्रत्येक वडामा ज्येष्ठ नागरिक भेटघाट केन्द्रको निर्माण गरिनेछ ।

- सामाजमा विद्यमान रहेका हानिकारक अभ्यासहरू, कुरितीहरू र कुसंस्कृती जस्तै बालविवाह, बहुविवाहको न्युनीकरण गर्दै बालहिंसा, लैंगिक हिंसा मुक्त गाउँपालिका बनाउन विभिन्न सचेतना मुलक कार्यक्रमलाई अभियानका रुपमा संचालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको वार्षिक कार्यक्रम बनाउँदा लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट तर्जुमा प्रकृया अवलम्बन गर्ने नीति लिइने छ । साथै गाउँपालिकाले वार्षिक रुपमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणलाई अनिवार्य गर्ने नीति लिइने छ ।
- लागू औषध दुव्र्यसनी न्युनीकरण गर्न सम्बन्धीत संस्थाहरूसँग समन्वय गरी चेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- महिला विरुद्ध हुने सबै खालको हिंसा निर्मुल को लागि न्युनीकरण गर्ने कार्यक्रमहरू संचालन गरी समुदायमा सचेतनामुलक अभियानहरू संचालन गरिनेछ ।
- जब पुग्छ साठी स्वास्थ्य विमा कार्यक्रममा सहभागी भन्ने मूल नाराका साथ ६० वर्ष माथिका ज्येष्ठ नागरिकलाई निःशुल्क स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमको प्रबन्ध गरिनेछ ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई आर्थिक रुपमा आत्मनिर्भर बनाउनका लागि व्यवसायिक सीप विकास तालिम प्रदान गर्नुका साथै व्यवसाय स्थापनाका लागि प्रविधि सहयोग गरिनेछ ।
- महिला सशक्तिकरणका लागि विशेष कार्यक्रम ल्याईनेछ । अपाङ्ग, बालबालिका, महिला, जेष्ठनागरिक, विपन्न, लोपोन्मुख, दलित तथा आदिवासी जनजाति र समाजबाट पछि परेका वा पारिएका वर्ग, समुदायको सामाजिक संरक्षण गरिनेछ ।
- बलात्कार, यौनशोषण, मानव ओसारपसार र बेचबिखन तथा महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारको हिंसाजन्य कार्यहरू न्युनीकरण गरिनेछ ।
- समाजमा रहेको विकृति, विसंगति र सामाजिक कुरीतिलाई न्युनीकरण गर्नका निमित्त विशेष ध्यान दिईनेछ ।
- स्थानीय सरकार संचालन ऐन अनुसार विशेषगरी असाहय तथा वृद्ध नागरिकहरूको संरक्षणार्थ “असाहय नागरिक संरक्षण केन्द्र” स्थापनाको लागि आवश्यक गृहकार्य गरिनेछ । लक्षित वर्गहरूको गाउँपालिका स्तरीय संजाल निर्माणको लागि विशेष जोड दिईने छ ।
- शारीरिकरुपमा अशक्त अपाङ्ग नागरिकहरूको संरक्षण तथा कानुनता प्राप्त अधिकार सुनिश्चितताको लागि आवश्यक सबै प्रक्रिया पुरा गर्ने कार्यलाई कार्यन्वयनमा ल्याईनेछ साथै फरक क्षमता भएका बालबालिका तथा नागरिकहरूको उचित संरक्षणको लागि आवश्यक व्यवस्थाको सुरुवात गरिनेछ ।
- भुमिहिन , अव्यवस्थीत बसोबास सुकुम्बासीलाई व्यवस्थीत गरिनेछ ।

आदरणीय सभाध्यक्ष महोदय,

घ) खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी नीति:

- गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका नदीजन्य पदार्थ जस्तै: ढुंगा गिट्टी बालुवाको वातावरण प्रभाव मुल्याङ्कन गरी निर्दिष्ट क्षेत्रहरूबाट त्यस्ता वस्तुमा उत्खनन, संकलन, प्रशोधन, ओसारप्रसार र विक्री वितरणलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- खानेपानी नपुगेका सबै घरधुरीमा स्वच्छ खानेपानी पुर्याई “एक घर एक धारा” कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गरिनेछ साथै एक घर एक धाराको पहुँच पुगेको घरमा आवश्यकताका आधारमा खानेपानी मीटर जडान गरी व्यवस्थित गर्ने कार्य गरिनेछ ।

- खानेपानी तथा सरसफाईका लागि आवश्यक पर्ने पुर्वाधार तयार गरी विद्यालय, आम संचार माध्यम सामाजिक संजाल लगायतका माध्यमबाट आम जनतामा सचेतना अभिवृद्धि गरी पुर्ण सरसफाई कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- यस आर्थिक वर्षमा गाउँपालिकाको आवधिक योजना निर्माणसँगै खानेपानी तथा सरसफाई गुरुयोजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
- जैविक विविधताको संरक्षण गर्न र हाल भईरहेको खानेपानीका श्रोतहरु सुक्दै गएकोले प्रत्येक वडामा परम्परागत पोखरीहरु निर्माण गर्ने प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- वातावरणमैत्री गाउँपालिका निर्माणका लागि फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्न डम्पीड साइड निर्माण कार्य अगाडी बढाइनेछ । साथै सार्वजनिक, निजी, साझेदारीमा सार्वजनिक स्थल सरसफाई, बाटो सरसफाई, प्लाष्टिकजन्य वस्तुको प्रयोगमा न्युनीकरण तथा निषेध गर्न सहकार्य, समन्वय र पारस्परिक सहयोगका आधारमा कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

आदरणीय सभाक्ष्यक्ष महोदय,

भौतिक पूर्वाधार विकास तर्फ:-

- गाउँपालिकाले सञ्चालन गरेका अधुरा योजनालाई प्राथमिकतामा राखि कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ र योजना सार्ने प्रवृत्तिलाई क्रमशः निरुत्साहित गर्दै लगिनेछ ।
- वातावरणमैत्री, दिगो र न्यायपूर्ण पूर्वाधार विकासलाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ ।
- यस आ.व. देखि अति आवश्यक बाहेक नयाँ सडक निर्माणलाई निरुत्साहित गरिनेछ । ग्रामिण सडकको चौडाई नालि(Side Drain) बाहेक कम्तिमा भूगोलको आधारमा कम्तिमा ४ देखि ६ मिटरको हुन पर्ने नीति को अवलम्बन गरिनेछ । कम्तिमा एक वडामा एउटा ग्रामीण सडकलाई प्राथमिकतामा राखि ५ वर्ष भित्रमा नालि सहित पक्कि सडक निर्माण गरिनेछ ।
- रोजगारी सिर्जना हुने र मेसिनरी औजार प्रयोग नहुने आयोजना सञ्चालन उपभोक्ता समितिबाट गरिनेछ र ठूला र मेसिनरी औजार प्रयोग हुने आयोजनाहरू बोलपत्र मार्फत कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- कृषि उत्पादनको बजारीकरण गर्न गाउँपालिका भित्रका कृषि सडकहरू निर्माण तथा स्तरीकरणमा विशेष जोड दिइनेछ ।
- निर्माण कार्यको गुणस्तरीयता कायम राख्नका लागि ठेक्का वा उपभोक्ता समितिबाट निर्माण हुने आयोजनाहरूको ल्याव परीक्षण र अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- गाउँपालिकाका केहि विशेष स्थानहरूमा जहाँ विद्युतिकरण गर्न कठिन/ असम्भव छ सो स्थानहरूमा सर्भे गरी आवश्यकता अनुसार सौर्य उर्जा कार्यक्रम मार्फत सोलार प्यानल र बत्ति जडान गरी प्रयोगमा ल्याइनेछ ।
- गाउँपालिकाको आवश्यकता अनुरूप यातायात गुर्योजना तयार गरी सो अनुरूप मात्र यातायातको पुर्वाधार निर्माण गरिनेछ । सडक निर्माण तथा मर्मत सुधारका क्रममा सडक क्षेत्राधिकार कायम गर्ने, सडक विस्तार नीति तथा मापदण्डको प्रभावकारी ढंगले कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- सडकको क्षेत्राधिकारलाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी अतिक्रमणलाई निरुत्साहित गर्दै सडक खुल्ला राख्ने कार्यमा निरन्तरता दिइनेछ ।
- कुलेखानी फाखेल हुमाने फर्पिङ सडक खण्डको फाखेल क्षेत्रमा बिगतमा सडकको जग्गा लगत कट्टी/कित्ताकाट भएको भएतापनि भुलबस हाल सडक भएको जग्गाबाट नभएर भोकचलन भईरहेको स्थानबाट हुन गई भोकचलन र नापनक्सा नमिलेको हुनाले नक्सा संशोधनका लागि सम्बन्धित निकायमा आवश्यक पहल गरी जग्गा व्यवस्थापन गरिनेछ । साथै कुलेखानी कलंकी मार्खु सडक खण्ड लगायतका अन्य सडक क्षेत्रमा पनि नियमअनुसार सडकको लगत कट्टा/ कित्ताकाट कार्यको लागि विशेष जोड तथा पहल गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका सडकहरूलाई वर्ष भरीनै सञ्चालन योग्य बनाइराख्न नियमित वा आवश्यकता अनुसार मर्मत सम्भार गर्नको लागि गाउँपालिका स्तरीय सडक मर्मत कोषको स्थापना गरिनेछ ।
- घर तथा अन्य भौतिक संरचना निर्माण गर्दा भूकम्प प्रतिरोधात्मक प्रविधिको अवलम्बनमा ध्यान दिईनेछ । गाउँपालिकामा बन्ने पक्की घर नक्सा पास गरी मापदण्ड अनुरूपको निर्माणमा जोड दिईनेछ । खर वा फुसबाट बनेका घरहरूको सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रम अन्तर्गत टिनको छानामा परिणत गरिनेछ ।

- उचित स्थानको पहिचान गरी सार्वजनिक शौचालय निर्माण गरी यसको व्यवस्थापन र संरक्षण गर्ने जिम्मेवारी समुदायमा हस्तान्तरण गरिनेछ।
- पालिका भित्रका सबै क्षेत्र समेट्ने चक्रपथ निर्माणको गुरुयोजना तयारी अध्ययन गरिनेछ। साथै वाह्य आवागमनका सडक संजाल लिंक रोड विस्तारका लागि आवश्यक अध्ययन गरिनेछ।
- प्रदेश राजधानी हेटौँडा र संघीय राजधानी काठमाण्डौ जोड्ने कुलेखानी फाखेल हुमाने सडक, फाखेल महालक्ष्मी दोभान चखेल मातातिर्थ सडक र कुनेखानी सिस्नेरी रामचन्द्र भञ्ज्याङ सडक, त्रिभुवन राजपथ जोड्ने कुलेखानी मार्खु बज्रबाराही कुन्छाल सडकको कालोपत्र सहित पक्की सडक निर्माणको लागि संघ तथा प्रदेश सरकारसंग समन्वय गरी निर्माण कार्य अगाडि बढाइनेछ।
- इन्द्रसरोवर गाउँपालिका भित्र अति आवश्यक स्थानहरूको पहिचान गरी झोलुंगे पुलको गुरुयोजना तथा डी.पि.आर.तयार गरिनेछ र आवश्यक बजेट व्यवस्थापनको लागि संघ र प्रदेश सरकारसंग अनुरोध गरिनेछ।
- भवन निर्माण संहितालाई कडाईका साथ कार्यान्वयन गरी सबै खाले घर टहरा निर्माण कार्यलाई नियमन गरी नक्सामा दायरामा ल्याइनेछ।
- भवन निर्माण संहिता लागि हुनुपूर्व निर्माण भईसकेका भवनहरूको हकमा प्रमाणीकरण तथा अभिलेखिकरणको लागि अधिकतम १ वर्षको समयवधि तोकिने छ।
- वडा स्तरीय आयोजनाहरूको रकमान्तर र कार्यक्रम संसोधन नगर्ने र अति आवश्यक भएको अवस्थामा सम्बन्धित वडाको सिफारिसमा कार्यापालिकाले निर्णय गरे बमोजिम मात्र हुनेगरी व्यवस्था मिलाइनेछ।
- गाउँपालिका भित्रका एक वडा देखि अर्को वडा र अर्को पालिका जोड्ने साथै वडा भित्रैका झोलुङ्गेपुल, पुल तथा कृषि पर्यटनले महत्व राखेका सडकहरूको डीपीआर निर्माणकार्य गरिनेछ।
- गाउँपालिकाको हरेक वडाहरूको भौगोलिक तथा प्राकृतिक बनोट, विकास तथा सुविधाको पहुँच र पहिचानमा विविधता रहेकोले सोहि बमोजिम विकास निर्माणको योजनाहरू कार्यान्वयन गरिनेछ।
- गाउँपालिकाबासीहरूमा जनचेतानाको लागि स्थानीय एफएम रेडियो मार्फत अध्यक्ष/उपाध्यक्ष/प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत/पूर्वाधार विकास शाखा प्रमुख र अन्य बुद्धिजीवि सरोकारवालाबीच साप्ताहिक/मासिक अन्तरक्रिया कार्यक्रमको थालनी गरिनेछ। सो को लागि स्थानीय एफ एम रेडियो संग सहकार्य गरिनेछ।
- गाउँपालिकाको बस्ती विकास तथा भवन निर्माण मापदण्डलाई थप वैज्ञानिक बनाउन आवश्यक परिमार्जन गरी गाउँपालिका बस्ती विकास तथा भवन निर्माण मापदण्ड तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।
- गाउँपालिकाको सास्कृतिक सम्पदाहरूको सर्भेक्षण गरी महत्वपूर्ण सम्पदा स्थलहरूको सम्पदा संरक्षण गुरुयोजना(Cultural area Renovation Masterplan) तयार गरिनेछ।
- प्रत्येक वडामा टोल विकास संस्था गठन तथा पुन गठन गर्ने तथा त्यसलाई सकृय बनाउने साथै योजना कार्यान्वयन टोल विकास मार्फत नै गर्ने गराउनेछ।
- उपभोक्ता समिति वा टोल विकास समितिलाई योजना कार्यान्वयन सम्बन्धी तालिम तथा अभिमुखिकरण कार्यक्रम गरिनेछ।
- योजना सम्बन्धि सफ्टवेयरको प्रयोग गरी योजना सञ्चालन कार्यमा सहज, सरल र प्रविधीमैत्री बनाइनेछ।
- वडा स्तरीय योजना शिविर सञ्चालन गरिनेछ।
- सडकको कारणले हुने भुक्षयलाई कम गर्न बायो इन्जिनियरीङ प्रविधिलाई जोड दिईने छ।
- गाउँपालिका भित्र निर्माण भएको सडकले ओगटेको जग्गाको लगत कट्टा गरिनेछ।
- विद्युतिकरणमा रहेको काठको पोल विस्थापित गर्दै फलामे पोलको व्यवस्था गरिनेछ।

बन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति:

- प्राकृतिक विपद्ले निम्त्याएका जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्दै विपद्लाई अबसरमा परिणत गरिने नीति लिईनेछ। वातावरणीय व्यवस्थापन योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ।
- बन क्षेत्र संरक्षणको लागि वृक्षारोपण, संरक्षण, सम्बर्धन र व्यवस्थापनका लागि सामुदायिक, निजि, धार्मिक र कबुलियति बन उपभोक्ता समूहहरूलाई सक्रिय बनाउने कार्य सञ्चालन गरिनेछ।
- ईन्धनको बन क्षेत्रमा पर्ने चाप कम गर्न बैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन कार्यक्रमलाई जोड दिईने छ। सडक निर्माण गर्दा दुबै तर्फ वृक्षारोपण साथै बहुउपयोगी घाँस खेतीका लागि प्रोत्साहित गर्ने नीति लिईनेछ। वातावरणमैत्री स्थानीय शासनको स्वीकृत सूचकहरू प्राप्तीका लागि जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
- सामुदायिक, कबुलियति, धार्मिक तथा निजि बनहरूको संरक्षण, प्रवर्द्धन तथा नियमनका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ साथै आवश्यकता अनुसार वृक्षारोपणलाई विशेष अभियानका साथ अगाडी बढाइनेछ र इन्द्रसरोवर सब-बन डिभिजन कार्यालय सिम्लाङ संगको सहकार्यमा नर्सरी बिरुवा उत्पादनलाई विशेष जोड दिईने छ।
- जलवायु परिवर्तन न्यूनीकरण तथा अनुकुलनका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ। जैविक विविधताको संरक्षण गरिनेछ। स्थानीय वस्तु र सेवाको उत्पादन, गुणस्तर र प्रतिस्पर्धात्मक क्षमतामा वृद्धि गरिनेछ।
- सामुदायिक, कबुलियत, धार्मिक तथा निजि बन उ.स.लाई सकृय बनाउने तथा सोको सहकार्यमा वृक्षारोपण र बन संरक्षण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने।
- गाउँपालिका स्तरका हरेक कार्यक्रम तथा आयोजना संचालन गर्दा वातावरण मैत्री स्थानीय शासनको अवधारणालाई कार्यान्वयन तहमा उतार्ने प्रयास गरिनेछ।
- आफ्नो वरपरको सरसफाई आफै गर्ने अभियान संचालन पर्वद्धन गरी गाउँपालिकालाई सफा सुन्दर र वातावरणमैत्री गाउँपालिका बनाउने नीति अवलम्बन गरिने।
- टोल विकास संस्था, गैर सरकारी संस्था एवं सामाजिक संस्थाहरूको साझेदारिमा फोहोर संकलन गर्ने र त्यसको उचित व्यवस्थापनको लागि डस्विन, सेफिट ट्याङ्की, डम्पिङ साईडको निर्माण गरी गाउँपालिकालाई सफा इन्द्रसरोवर घोषणा गर्नेतर्फ अभियान अगाडी बढाइने छ।
- गाउँपालिका भित्रका बजार क्षेत्र तथा बजार उन्मुख टोल बस्तीहरूका सडकहरूमा बैकल्पिक उर्जा मार्फत उज्यालो सडक कार्यक्रम तर्जुमा एवं कार्यान्वयनलाई निरन्तरता दिने।
- स्वस्थ जीवनको लागि स्वच्छ पानी भन्ने मुल नाराका साथ खानेपानी आयोजना सञ्चालन तथा विस्तारमा एक घर एक धारा नीतिलाई अगाडी बढाउने।
- गाउँपालिका भित्र नवीकरणीय उर्जा प्रविधी जडान (वायुग्याँस/ विद्युतीय चुलो/ सुधारएको चुलो/ सौर्य उर्जा) को व्यवस्था गर्ने।
- पालिकाभित्र हुने प्राकृतिक तथा गैर प्राकृतिक विपत्तिमा तुरुन्त राहत कार्य कर््यान्वयनमा ल्याउन स्थानीय विपद् व्यवस्थापन केन्द्रलाई क्रियाशिल बनाइनेछ।
- केन्द्रमा नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल नगर प्रहरी, नेपाल रेडक्रस सोसाईटीसंगको समन्वयमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी दीर्घकालिन योजना तयार गरी लागु गरिनेछ।
- विपद्को समयमा उद्धार तथा राहत कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन गाउँ विपद् व्यवस्थापन समिति, वडा स्तरिय विपद् व्यवस्थापन समिति तथा प्रत्येक वडामा नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी, बल युवा क्लब,

रेडक्रस स्काउट, क्याम्पस विद्यालय तथा सामाजिक अभियन्ताहरू लगाएत विपद् खोज तथा उद्धार समूह समेतको सम्लग्नतामा शीघ्र उद्धार स्वयंसेवक(Quick Rescue volunteer)को गठन गर्ने छ ।

- विपद् व्यवस्थापनको लागि विपद् जोखिम न्यूनीकरण, विपद् पुनर्लाभ तथा विपद् प्रतिकार्य जस्ता कार्यहरू सञ्चालन गर्ने तथा विपद्को समयमा आवश्यक सामानहरू सम्बन्धित निकायलाई हस्तान्तरण गर्ने तथा रेस्क्यु सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था समेत गर्ने ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका विद्यालयहरू , सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूसँगको साझेदारीमा वातावरण संरक्षणका विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- जलवायु परिवर्तनबाट पर्न सक्ने प्रभाव न्यूनीकरण गर्न सरोकारवाला निकाय गै,स,स, तथा विकास साझेदारहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरी स्थानीय जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- स्वस्थ र सफा मासु आपूर्तीको लागि उपयुक्त स्थानको पहिचान गरी निजी वा सार्वजनिक वधशाला सञ्चालन कार्य प्रारम्भको लागि अध्ययन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र नदी कटान, पहिरो नियन्त्रण गर्नका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ । गाउँपालिका भित्र सञ्चालन भएका खनिजजन्य उद्योगहरूलाई स्थानीय बस्ती, वन जंगल र सार्वजनिक स्थलहरूलाई असर नपर्ने गरी सञ्चालन गर्न निर्देशन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका स्तरीय विपत् तथा जलवायु उत्थानशील योजनालाई कार्यान्वयनमा ल्याउन विशेष जोड दिइनेछ । राष्ट्रिय नीति अनुसार प्रदेश र संघीय सरकारसँग आवश्यक पहल तथा समन्वय गरी सम्पूर्ण गुठिका जग्गाहरू सम्बन्ध र छुट जग्गा दर्ता तथा पूनःनापी गरी सार्वजनिक, निजी जग्गाको अभिलेखीकरण गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- भूमिको उत्पादकत्व वृद्धि गरी कृषियोग्य भूमिको खण्डिकरण र अनावश्यक अतिक्रमण रोकिनेछ साथै भू-क्षय न्यूनीकरणमा जोड दिइनेछ साथै विपद् व्यवस्थापनको प्रवाहकारी ढंगले कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- निजी क्षेत्रसँगको साझेदारीमा गाउँपालिकाको बजार क्षेत्रबाट प्रतिघर न्युनतम शुल्क असुली दैनिक वा साप्ताहिकरूपमा फोहर संकलन गरी स्वच्छ र स्वस्थ जीवन निर्वाहका साथ सफा गाउँपालिका बनाउन विशेष कार्यक्रम अघि बढाइने छ ।
- मुहान संरक्षण तथा आवश्यकता अनुसारको लिफ्ट प्रविधि र ठुला खानेपानी आयोजना संचालन गरिने योजना बनाईने छ । खानेपानी मुहान दर्ता गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिदै खानेपानी मर्मतसम्भार कार्यलाई समेत उच्च प्राथमिकतामा राखिने छ । साथै लिफ्ट प्रविधिबाट खानेपानी उपभोग गर्ने उपभोक्ताहरूलाई विधुत महशुल भुक्तानीमा सहयोग गरिनेछ ।
- होटल तथा बजारबाट निस्कने फोहोरमैलालाई सुरक्षित ढंगले व्यवस्थापन नगर्ने संचालक लाई कारवाहीको दायरामा ल्याईनेछ ।
- नदि, खोला डिलमा र सार्वजनिक स्थलमा फोहोर बिसर्जन गर्नेहरूलाई दण्डित गरिने नीति लिइनेछ । वातावरण मन्त्रालयबाट स्वीकृत राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूप प्लास्टिक झोलाको प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्दै प्लास्टिक झोला मुक्त स्थानीय तहको रूपमा यस गाउँपालिकालाई विकास गर्न औपचारिक पहल सहित आवश्यक कार्यनीति अवलम्बन गरिनेछ, साथै बैकल्पिक व्यवस्थाको लागि गैरप्लास्टिक झोलाको प्रयोगमा जोड दिइनेछ ।
- सामुदायिक, कबुलियती, धार्मिक तथा निजी वनहरूको संरक्षण, प्रबर्द्धन तथा नियमनका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ साथै आवश्यकता अनुसार बृक्षारोपणलाई विशेष अभियानका साथ अगाडी बढाइनेछ र

इन्द्रसरोवर सब-बन डिभिजन कार्यालय सिम्लाङ संगको सहकार्यमा नर्सरी बिरुवा उत्पादनलाई विशेष जोड दिईने छ।

- जलवायु परिवर्तन न्यूनीकरण तथा अनुकुलनका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ। जैविक विविधताको संरक्षण गरिनेछ। स्थानीय वस्तु र सेवाको उत्पादन, गुणस्तर र प्रतिस्पर्धात्मक क्षमतामा वृद्धि गरिनेछ।
- यस गाउँपालिका भित्रको लागि आवश्यक खाद्यान्न लगायत सम्पूर्ण दैनिक उपभोग्य वस्तु तथा निर्माणसामग्रीहरू बागमती प्रदेश राजधानी हेटौँडाबाट ढुवानी गर्नु पर्ने र यसरी ढुवानी गर्ने मालवाहक सवारीसाधनहरू हेटौँडा भैसे भीमफेदी हुदै कुलेखानी, मार्खु, फाखेल र सिस्नेरी आउजाउमा प्रायः सधै अवरोध भैरहने हुनाले हाल यस क्षेत्रको सडक फराकिलो सहित स्तरोन्नति समेत भैसेको हुँदा आगामी दिनदेखि आवतजावतमा सहजताको लागि आवश्यक कानुनी प्रक्रियाको निम्ति बागमती प्रदेश सरकारसंग माग तथा पहल गरिनेछ।
- प्राकृतिक विपतका कारण घरबार विहिन परिवारका लागि पूर्नवासको व्यवस्था गरिनेछ।

संस्थागत विकास सेवा प्रवाह तथा सुशासन सम्बन्धी नीति:

- नागरिक सहायता कक्ष साथै सेवाग्राही सेवा केन्द्र स्थापना गरी सञ्चालन गरिनेछ। संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाहमा सुधार गरिनेछ।
- यससंगै गाउँपालिका, वडाकार्यालय र स्वास्थ्यचौकीहरूमा नागरिक बडापत्र राख्ने कार्यलाई यथावत गरिनेछ।
- ऐन नियम तथा कार्यविधि एवम् मापदण्ड तर्जुमा गरी कानुनी संरचना तयार गरिनेछ। गाउँपालिकाको वेबसाईटलाई प्रभावकारी ढंगले सञ्चालन गरी सम्पूर्ण सूचनाहरू वेब मार्फत प्रसारित गरिनेछ।
- गाउँपालिकाका गतिविधीहरू पारदर्शी तुल्याउन तथा स्थानिय नागरीकहरूलाई सहज तवरले जानकारी पुर्याउन सबैखालको सञ्चार माध्यमसँग समन्वय गरिनेछ।
- गाउँपालिकामा सञ्चालित आयोजनाहरूको गुणस्तर अभिवृद्धि गरी वित्तिय जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्न अनुगमन समिति गठन गरी उक्त समितिलाई सक्रिय तुल्याईने छ।
- सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ताका प्रशासनिक सुधारका लागि आवश्यक अनलाईन प्रणालीको विकास तथा सञ्चालनलाई निरन्तरता गरिनेछ।
- गाउँपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका व्यवसायीहरूलाई आफ्नो व्यवसाय प्रति उत्तरदायी बनाउन न्युनतम करको दायरामा ल्याईनेछ।
- सञ्चालित विकास निर्माण लगायत सबै कार्यक्रमहरूको नियमित अनुगमन प्रगती समिक्षा, समन्वय बैठक, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण आदी कार्यक्रमहरूलाई बढावा दिइने छ।
- गाउँपालिकाका वडा कार्यालयको संस्थागत सुदृढिकरणका कार्यहरू गरिनेछ। कार्यालयलाई सेवाग्राही मैत्री बनाउन सुशासनका सुचाडकहरूलाई नागरिक बडापत्र, सुझाव पेटिका, सूचना अधिकारी तोक्ने जस्ता कार्यहरूलाई कडाइका साथ लागु गरिनेछ।
- इन्द्रसरोवर गाउँकार्यपालिकाको कार्यालयमा नागरिकलाई सरल र सहज रुपमा सेवा प्रवाह गर्नका लागि सोधपुछ कक्षको स्थापना गरिनेछ।
- गाउँपालिका भित्र रहेको संघ संस्थाले संस्थागत विकासका लागी नियमावली अनुसार गाउँपालिकाबाट स्वीकृत योजना सञ्चालन गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ।

- कर्मचारी एवमं पदाधिकारीको क्षमता विकासका लागि आवश्यक समय सापेक्षित बनाउन तालिम, अध्ययन तथा अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था मिलाइनेछ साथै कर्मचारीको मनोबल उच्च बनाई राख्न विगत देखि खाईपाई आएको प्रोत्साहन भत्तालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- उत्कृष्ट कार्य सम्पादन गर्ने कर्मचारीलाई वार्षिक बजेट, नीति तथा कार्यक्रम सार्वजनिक समारोहमा पुरस्कृत गरिनेछ । कर्मचारीको व्यवस्थापनका लागी इन्द्रसरोवर गाउँपालिकाको कर्मचारी आचार संहिता तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- तत्कालिन गाउँ विकास समितिबाट पेशकी रकम लिई हालसम्म फश्योट नभएको, म्याद नाघेको पेशकी फश्योट कार्यलाई प्रभावकारी पहल गरिनेछ ।
- प्रेश स्वतन्त्रताको सम्मान गर्दै सबै किसिमका सूचनाहरु सबै समक्ष प्रसारण, प्रशारित गर्न गराउनको लागि पत्रकारीता सीप प्रदान गर्न गाउँपालिका भित्रका यससंग सबन्धित इच्छुक युवाहरुलाई आवश्यक प्रशिक्षण यससंग सम्बन्धित संघसंस्थाहरुसंग सहकार्य समन्वय गरी संचालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको सम्पूर्ण गतिविधि(शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पर्यटन, जनप्रतिनिधि अन्तरवार्ता लगायत विविध) समेटिएको एउटा चौमासिक बुलेटिन पत्रिका समेत दक्ष सानो विज्ञ टिम/समूह बनाएर प्रकाशनको सुरुवात गरिनेछ ।
- हाल सम्म यस गाउँपालिकामा निर्मित मौज्जुदा नियम कानुनहरुको आवश्यकता अनुसार परिमार्जन तथा संशोधन गरी सुशासन एवं कानुनको शासनको पूर्ण प्रत्याभूति दिलाई आमनागरिकहरुमा कानुनी राज्य र लोकतान्त्रिक सरकारको प्रत्यक्ष अनुभूति दिलाइनेछ ।
- भ्रस्टाचार जन्य क्रियाकलापलाई निरुत्साहित गरी भ्रस्टाचार गर्ने र गराउने सबैलाई दण्डित गरिनेछ । शान्ति सुरक्षाको अनुभूति दिलाउन सरकारमा पहुच नभएका विभिन्न तरिकाले अन्यायमा परेका महिला, दलित, अपांग भएका व्यक्तिहरु लगायत विभिन्न वर्ग, समुदायहरुलाई आवश्यकता अनुसार जनसम्पर्क एवं कानुनी सहजकर्ताको नियुक्तिलाई निरन्तरता दिन प्रदेश सरकारसंग आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- न्याय सम्पादनलाई चुस्तदुरुस्त कायम गर्न स्थानीय प्रशासनसंग आवश्यक सहकार्य गरी न्यायिक समिति तथा मेलमिलाप कर्ताहरुले सम्पादन गर्ने काम कारवाहीलाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यक नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ ले निर्दिष्ट गरे अनुरूपको स्थानीय स्तरका मुद्दा तथा गुनासोहरुको सुनुवाई गरिनुका साथै न्यायिक समिति मार्फत प्रभावकारी ढंगबाट न्याय सम्पादन गरिनेछ । क्षेत्र अधिकार अनुसारको नागरिक बडा पत्र निर्माण गरिनेछ ।
- न्यायिक समितिको व्यवस्थापन तथा क्षमता अभिमुखीकरण तालिम, न्यायिक समिति तथा मेलमिलाप केन्द्रहरुबाट सम्पादन हुने कामकारवाहीलाई प्रभावकारी ढंगले अगाडी बढाउन आवश्यक नीति अवलम्बन गर्नेछ ।
- महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक साथै हिसांमा परेका महिला र जोखिममा परेका बालबालिकाहरुको हक हितको संरक्षणको लागि सेफ हाउसको अनुसन्धान गरी निर्माण प्रक्रिया अगाडी बढाउने ।
- समाजमा देखिएका विवादहरुलाई न्युनिकरण गर्न मेलमिलाप कर्ताहरुलाई व्यवस्थित तरिकाले परिचालन गर्नको लागि मेलमिलाप कर्ताको व्यवस्थापनलाई निरन्तरता दिने छ ।
- द्वन्द्व प्रभावित घरपरिवारलाई सहायता गर्नको लागि नीति नियम बनाई अगाडी बढाईने छ । जेहेन्दार, दलित, अल्पसंख्यक, आदिवासी जनजाती परिवार र बालबालिकाहरुको पहिचान गरी आधारभूत देखि माध्यमिक तह सम्मको पढाईको लागि छात्रावृत्तिको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

- एकल महिला, अनाथ बालबालिका तथा अपाङ्गता भएका बाल बालिका, द्वन्द्व प्रभावित परिवार का बालबालिका तथा शहिद परिवारका बाल बालिकाहरूलाई समेत समेटेर शिक्षा तथा सिपको व्यवस्थापनलाई सुनिश्चित गरिनेछ ।
- कार्यालयसंग संबन्धित सूचना प्रवाहमा छिटोछरितो सम्पादन गरिनुको लागि इन्द्रसरोवर गाउँपालिकाको सबै वडा कार्यालय तथा स्वास्थ्यचौकी, माध्यामिक विद्यालयहरूमा नेट इन्टरनेटको व्यवस्थापन भैसकेको सन्दर्भमा अब आधारभूत विद्यालयहरूमा पनि यसको बिस्तार गर्न थालनी गरिनेछ ।
- First Come First Service को सिद्धान्त अनुसार सेवा प्रवाहमा हुने असन्तुष्टीलाई हटाउन टोकन प्रणाली लागु गरिनेछ ।
- इन्द्रसरोवर गाउँपालिकाले गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, वडा कार्यालय, स्वास्थ्यचौकी तथा विद्यालयहरूमा संचालनमा ल्याएको विधुतीय हाजिरी प्रविधिलाई सुब्यबस्थित गरी आगामी आर्थिक वर्षको सुरुदेखि कढाईका साथ लागु गरिनेछ । साथै गाउँपालिकाको राजस्व संकलन प्रणालीलाई सफ्टवेयर मार्फत कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- उपभोक्ता समिति मार्फत संचालन हुने योजनाहरूको वर्गीकरण गरी प्रत्येक निर्वाचित वडा प्रतिनिधिहरूलाई जिम्मेवारी बाँडफाँड गरी योजना संचालन र सम्पन्नताको समय सिमा निर्धारण गरी जिम्मेवारी प्रदान गरिनेछ ।
- सुरक्षित वैदेशिक रोजगारमा जान चाहने व्यक्तिहरूलाई यससंग सम्बन्धित आवश्यक सूचनाहरू प्रवाह तथा सहजीकरण गर्न गाउँपालिकामा एउटा सूचना केन्द्रको स्थापना गर्ने छ ।
- गुठिको नाममा भएको जग्गा कानुन अनुसार सम्बन्धित व्यक्तिको नाममा ल्याउन पहल गरिनेछ ।
- नापी नक्सा भएको दर्ता छुट रहेको जग्गालाई छुट दर्ता गरि जग्गा धनि पुर्जा दिलाई दिन पहल गरिनेछ ।

सूचना संचार तथा प्रविधि सम्बन्धी नीति:

- सूचनाको हक अन्तर्गत गाउँपालिकाबाट संचालन हुने योजना तथा कार्यक्रमलाई पारदर्शी रूपमा सबैका माझ राख्न “इन्द्रसरोवर गाउँपालिका GIS BASED OPEN DATA PLATFORM” लाई प्रयोगमा ल्याइनेछ ।
- गाउँपालिकामा (e-governance) प्रणाली लागु गर्ने गरि सूचना तथा संचार प्रविधिको पूर्वाधार विकास गर्दै लगिनेछ ।
- गाउँपालिका माताहतका सबै वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकी, मा.वि. विद्यालयहरू तथा प्रहरी चौकीहरूमा प्रदान गरिदै आएको ब्रोडव्याण्ड इन्टरनेट सेवालाई निरन्तरता दिदै यस वर्ष बाट आधारभूत विद्यालयहरूमा पनि यसको बिस्तार थालनी गरिनेछ, साथै Intranet (इन्ट्रानेट) को कार्यलाई पनि अघि बढाइने छ ।
- “सुशासन र पारदर्शिताका लागि सूचना” कार्यक्रम लागु गरि सूचना र जानकारीहरूमा सरोकारवालाहरूको पहुँच सहज बनाउनको लागि विधुतीय सुशासन सहितको स्मार्ट स्थानीय तहको परिकल्पनालाई साकार बनाइने छ ।
- कम्प्युटर, कम्प्युटर नेटवर्क , विद्युतिय उपकरण तथा सामाजिक सञ्जालक प्रयोगबाट हुने गैरकानुनी कार्यलाई (साइबर अपराध) निरुसाहित गर्न तथा यसको नियन्त्रणको लागि विद्यालय स्तरको “ इन्द्रसरोवर डिजिटल साक्षरता” कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिने सबै सेवा प्रवाहको लागि एकीकृत अनलाईन पोर्टल संचालनमा ल्याउन र विद्युतीय सुशासन कायम गर्न “ डिजिटल इन्द्रसरोवर” गुरुयोजना निर्माण गरि कार्यप्रारम्भ गरिनेछ ।

- स्थानीय संचार संस्थाहरू, रेडियो, पत्र पत्रिकाहरू, अनलाईन पत्रपत्रिकाहरू संग सहकार्य र स्थानीय टेलिभिजनको आवश्यकताको अध्ययन गरिनेछ।
- आन्तरिक पर्यटकहरूको प्रमुख गन्तव्यको रूपमा बिकसित हुदै गईरहेको इन्द्रसरोवर ताल तथा गाउँपालिका भित्र रहेका महत्वपूर्ण धार्मिक, ऐतिहासिक, पुरातात्विक, सामाजिक, साँस्कृतिक सम्पदा र विशेषतालाई समेटेर गाउँपालिका स्तरबाट पर्यटन सम्बन्धी Website (Portal) निर्माण गरि राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरमा प्रचार प्रसार गरिनेछ।
- गाउँपालिका भित्रका सबै घरधुरी, व्यापार/ व्यवसाय, सार्वजनिक स्थान लगायत व्यक्तिगत विवरण एकै ठाउँमा हेर्न/अद्यावधिक गर्न र रिपोर्ट निकाल्नको लागि गाउँपालिक डिजिटल प्रोफाइलको निर्माण गरिनेछ।
- गाउँपालिका माताहतका सबै वडा कार्यालयहरू तथा स्वास्थ्य चौकीहरूको कार्यालयको सुरक्षा तथा दैनिक कामकाज, आर्थिक कारोबार, सेवाहरूलाई चुस्त, दुरुस्त राख्नको लागि CCTV Camera र Backup Line (Inverter) जडान गरि शान्ति सुरक्षाको प्रत्याभूतिको व्यवस्था गरिनेछ।
- Online मार्फत कर राजस्व तिर्न सक्ने व्यवस्थालाई प्रभावकारी रूपमा प्रयोगमा ल्याई राजस्व संकलनमा प्रभावकारिता ल्याइनेछ।
- यस गाउँपालिकाबाट प्रवाह गरिने सेवाहरू चुस्त दुरुस्त ढंगबाट सम्पादन गर्नको लागि संचालनमा रहेका सफ्टवेयरहरू (राजस्व, ई- अटण्डेनस, ग्रुप एस. एम.एस) लाई निरन्तरता दिदै थप सफ्टवेयरहरू (योजना, जिन्सी व्यवस्थापन, दर्ता चलानी, नक्सापास, कक्षा ढ को मार्कसिट) लाई थप गरिनेछ।
- महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठनागरिक साथै हिंसामा परेका महिला र जोखिममा परेका बालबालिकाहरूको हक हितको संरक्षणको लागि सेफ हाउसको अनुसन्धान गरी निर्माण प्रकृया अगाडि बढाइनेछ
- न्यायिक समितिका पदाधिकारी, न्याय सम्पादनमा संलग्न कर्मचारीहरू,मेलमिलापकर्ताहरू सहितको नमुना गाउँपालिका वा नगरपालिकाको अवलोकन भ्रमण गरिनेछ।
- गाउँपालिका स्तरिय मेलमिलापकर्ताहरूको छनोट तथा क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी तालिमलाई निरन्तरता दिईनेछ।
- इन्द्रसरोवर गाउँपालिका वडा नं. १ पर्यटकको गन्तव्य स्थल रहेकाले शान्ति सुरक्षा कायम गर्नको लागि प्रहरी चौकी स्थापना गरिनेछ।

आदरणीय सभाध्यक्ष महोदय,

अन्त्यमा,

यो नीति तथा कार्यक्रम इन्द्रसरोवर गाउँपालिका विकासको मार्गचित्र र इन्द्रसरोवर निवासीको माग र आवश्यकताको प्रतिफल हो। यसलाई तयार गर्दा मैले राजनीतिक दल, कार्यपालिका सदस्य, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, वुद्धिजीवि, शिक्षक, समाजसेवी, विकास साझेदार संघसंस्था लगायत सबै क्षेत्रको सल्लाह सुझावलाई समेट्ने प्रयास गरेको छु। नीति तथा कार्यक्रमको तर्जुमामा अमूल्य सुझाव दिनुहुने एवं सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्णमा म हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनबाट कोभिडको कारणले थिलथिलो भएको अर्थतन्त्रमा पुर्नउत्थान हुने, रोजारी सृजना हुने, कृषि उद्योग तथा सामाजिक विकासको माध्यमबाट सबै इन्द्रसरोवर निवासीको समुनति हुने तथा सामाजिक, आर्थिक, भौतिक, सांस्कृतिक लगायत सर्वाङ्ग पक्षको विकास भई “प्रयोगमैत्री संरचना, शिक्षा, पर्यटन र कृषि, समतामूलक विकास इन्द्रसरोवरको समृद्धि” को हाम्रो लक्ष्य पुरा हुने अपेक्षा राखेको छु। तसर्थ नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयन गर्नका लागि सम्पूर्ण गाउँसभा सदस्य ज्यूहरु, सबै राजनीतिक दल, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु, वुद्धिजीविहरु, समाजसेवी, उद्योगी व्यवसायी, गैरसरकारी संघसंस्था, निजी क्षेत्र र सम्पूर्ण इन्द्रसरोवर निवासी जनताको साथ र सहयोग प्राप्त हुने विश्वास लिएको छु।

धन्यवाद !!!!

देवकृष्ण पुडासैनी

अध्यक्ष

इन्द्रसरोवर गाउँपालिका

असार १०, २०७९